TUNTURILATU

LAPINKÄVIJÄN LEHTI • JU… …O 1/1977

Talvipäiviä vietettiin Vil… …977:

KERRO ÄKKIÄ VITSI!

Perinteeksi, toivottavasti, muodostuvat Tunturiladun talvipäivät pidettiin toisen kerran, nyt KAVTSI toimi järjestäjänä. Paikka oli Vihdin Seurakunnan Riuttarannan leirikeskus, joka ympäröivän lumisen ja erämaisen maaston kanssa antoi hienot puitteet. Riuttarannan läheisyydessä oli pystyssä viisi sotilastelttaa ja pari Lekoa. Väkeä tuli joka puolelta, yhteensä osanottajia oli 61 aikuista ja 7 lasta. Lauantaina, kohta avajaisten jälkeen alkoi tiukka ja kiemurainen vaelluskilpailu, johon lähti 12 kilpailuparia.

Reitillä oli toistakymmentä rastia ja melkoisia korkeuseroja umpihangessa. Useat kilpailijat varmaan muistavat kauan rastin, jolla käskettiin kertoa äkkiä hyvä vitsi (Kilpailijat olivat juuri möyrineet sukset kainalossa pystysuoraa kurua Koniavuorelta alas). Ylivoimainen voittajapari oli Kolbman kova kaksikko Martikainen/Rekola, joilla oli jopa varaa hukata pari reittisuunnistusrastia. Lauantaina kiertelivät muut 8 km luontolatua ja vastailivat viiteentoista XXX talviseen kysymykseen. Saunan jälkeen pidettiin yhteistä illanviettoa erilaisten leikkien merkeissä, samalla kun huolehdittiin telttojen lämmittämisestä. Sunnuntaina jatkui luontolatu, jossa ei parasta loppujen lopuksi löydetty, sillä isäntien Matti Mähönen ja Kuokten Hannu Niikko pääsivät tasapisteisiin kolmella virheellä. Talvipäivät päätti ruumiin ja hengen kuntoa vaatinut hupiviesti Moksjärven jäällä, jossa parin piti aluksi lylyn ja lykkijän avulla vuorotellen suoriutua pujotteluhiihdosta, sen jälkeen isompi sai pienemmän suksenkannoilleen ja maaliin tultiin upeasti tandemhiihtoa. Pisteitä eivät ratkaisseet vain nopeus tyyli oli myös tärkeää, tosin tekniset avustajat sotkivat välillä pahastikin. Voiton jakoivat Kuokten joukkue yhdessä keskenkasvuisten hurmumenijöiden kanssa.

Kiitoksia osanottajille, teltoissa tarkeni, aikakin kului ja ruoka riitti. Kiitos myös Kavtsin järjestelytehtäviin osallistuneille.

Ensi vuonna Tampereellla tavataan, samaan aikaan.

● TUNTURILATU r.y:n II talvipäivien vaelluskilpailun tulokset:

1) Martikainen / Rekola Kolbma 80, 2) Teittinen / Luhas Njellä / Tunturilatu 66, 3) Tyrväinen / Yrjänäinen Njellä 64, 4) Vuorela / Här-

Jatkuu 8. sivulla

PUHEENJOHTAJAN TÄHDENVÄLEJÄ

Suomen Latu täyttää 28. 1. 1978 40 vuotta. Tuleva juhlavuosi asettaa meille tunturilatulaisille erityisiä velvoitteita, onhan pääjärjestömme toiminta alkanut sydäntämme lähellä olevasta hiihdosta ja eräretkeilystä. Juhlavuosi tulee alkamaan ja päättymään eräretkeilyn SM-kisoilla ja suurimpana tempauksena tulee olemaan Utsjoelta Helsinkiin ulottuvan "Suomen Ladun" avaaminen.

*

Tunturilatulaisina pystymme parhaiten edistämään pääjärjestömme tavoitteita osallistumalla järjestönä, kerhoina ja yksityisinä jäseninä "Suomen Ladun" avaamiseen ja hiihtämiseen. Eräretkeilyn SM-kisoissa kerhojemme panos on ollut merkittävä tulosluetteloissakin, mutta tärkeimmäksi näen *kuitenkin eräretkeilyn edistämisen.* Toivon, että juhlavuonna tunturikerhot, muiden latuyhdistysten tunturilatujäsenet sekä yksityiset jäsenet eri puolilla maata ottaisivat eräretkeilyn edistämisen erityistavoitteekseen. Vastuullisen eräretkeilyn ideaa voidaan myydä monin eri tavoin. Kaksi suoritettua eräretkeä jokaista jäsentä kohden olisi jo todellinen vuoden toimintasaavutus.

*

Tunturiladun omien kämppien käyttösäännöt kaipaavat tunturihenkistä tulkintaa. Kämppien käyttö on aika ajoin hyvinkin vilkasta ja rauhaa hakevat tunturilatulaiset saattavat tuskastua pahimpaan hälinään. On kuitenkin muistettava, että jokaisella tunturilatulaisella on oikeus pistäytyä kämpässä myös vieraansa kanssa. Avaimen haltijalla on oikeus yöpyä ja saunoa kämpillä ja mahdollisuus päästä myös tyhjään lukittuun kämppään. Käppäsääntöjä on eräissä tapauksissa pyritty tulkitsemaan ja soveltamaan jyrkästi aiheuttamalla tilanteita, joista tunturihenki ja lapintoveruus on ollut valitettavan kaukana. Toivon, että tunturilatulaisten keskeisessä kanssakäymisessä toisen osapuolen ymmärtäminen ja rehti toveruus olisi ja säilyisi päällimmäisenä. Lapin eräkämpillä on vanhastaan myös kirjoittamattomat lakinsa, joiden toivon yltävän myös Susikyröön ja Susi-Talakseen.

● Olen jo aikaisemmin todennut tunturilatulaisten ottaneen aikamoisen vastuun asettuessamme kohtalaisen koskemattomaan Tsarmin maastoon. Olemme osoittautuneet saamamme luottamuksen arvoisiksi. Eräs Lapin tämänhetken tulenarimmista asioista on kalastus ja kalstusoikeus. Odotan, että tunturilatulaiset noudattavat alueella olevia määräyksiä ja näin jo ennakkoon varautuen vältämme monilla muilla alueilla syntyneitä turhia ristiriitoja.

Uudet susivaatimukset

Tunturisusien kokouksessa on jo parina vuonna kuulunut lisääntyvää vaativaa murinaa: susivaatimuksia on haluttu kiristää. Koska Lappiin pääsy on monin tavoin helpottunut sitten 1940-luvun, ei tavallinen tunturikäynti enää ole mikään urotyö. Tunturiladun piirissä on epävirallisesti puhuttu niinsanotuista yhden eräretken "inflaatiosusista". Viime kesänä saimme Helsingin Sanomista lukea Tunturisuden arvon peräti pässeen rämettymään, ja jaettavan kelle tahansa maastoon astuvalle. Lausunto oli jopa erään johtajasuden suusta lähtöisin. Ei nyt toki näin hullusti liene! — Mutta tiettyihin tarkistuksiin on pitkään ollut aihetta, nyt on lähdetty asialle.

Jatkuu 6. sivulla

Tunturiladun 30. toimintavuosi päättyi illallistanssiaisiin, jossa mm. jaettiin Suomen Ladun ansioplaketteja ja -mitaleja ahkerille jäsenille. Mukana olleet merkkien saajat kuvassa vasemmalta edessä Pekka Huttunen, Eila Hämäläinen, Matti Mähönen, Mauri Tani, Viljo Teittinen, Annikki Hakavuo, Marjatta Haikonen, Unto Pöntinen, Aune Konttinen, Sirkka Iivanainen, Elma Mäkinen, Sirkka Seliste, Anja Pajunen, Sirkka Laakso ja Anja Huhtala. Takana Lasse Lindberg, Veikko Tyrväinen, Marjatta Lindberg, Kauno Laine, Eino Häjänen, Antero Tarvainen, Väinö Martikainen, Eila Wäänänen, Reino Kärkkäinen, Aarno Wäänänen, Rainer Paasonen, Anneli Peltonen, Raimo Niklander, Antero Arola, Toivo Harjanne ja Yrjö Suuniittu.

Lapin retkeilyä ja Tunturilatua BBC:ssä

BBC:n Suomessa toimiva radiotoimittaja Judy Carr otti tammikuun lopulla yhteyttä Tunturilatuun tehdäkseen jutun Lapin-retkeilystä.

Eräänä sunnuntai-iltana Suomen Ladun toimistoon kerääntyivät Judy Carr nauhureineen, Sonja Kiiskinen, Eila Lehtonen ja Jussi Saarinen tekemään ko. juttua.

Ensinnäkin mainittakoon, että Judy Carr puhuu suomea melko hyvin ja lisäksi Lappi ja siellä tapahtuva retkeily eivät ole hänelle aivan tuntematon käsite.

Haastattelu tapahtui englanniksi ja käsitteli lähinnä talvieräretkellä tarvittavia varusteita ja niiden hintoja, jotta kuulijat pääsisivät jonkinlaiseen käsitykseen retkeilijöiden harrastukseensa uhraamista kustannuksista. Sen jälkeen käytiin läpi eräretken vaatimat alkuvalmistelut sekä tärkeimmät varusteet.

Itse eräretken kulku, sen rasitukset ja mahdolliset vaaratekijät selviteltiin tärkeimmiltä osiltaan. Haastattelua varmaan elävöitti kuuntelijoiden kannalta Judy Carrin lopuksi tekemät kysymykset itsekunkin kokemista "sielullista" tuntemuksista ja vaikutelmista Lapissa vaeltaessaan, varsinkin vastakohtana kaupunkilaisen kiireille ja tohinoille.

Judy Carr kertoi, että haastattelu, joka "valmiina" tulisi kestämään tuskin kymmentä minuuttia kauempaa, vaikka sitä valmisteltiin parisen tuntia, lähetettäisiin ympäri maailmaa lyhyillä aalloilla.

TUNTURI-LATU r.y.

● **JOHTOKUNTA**

puheenjohtaja
Antero Tarvainen
varapuheenjohtaja
Aarno Wäänänen
jäsenet: Toivo Harjanne, Hannu Hiltunen, Anja Huhtala, Pekka Huttunen, Sirkka Laakso, Jussi Saarinen, Yrjö Suuniittu
Sihteeri: Eila Lehtonen, Poutamäentie 4 B 18 00360 Helsinki 36 puh 558399
rahastonhoitaja sekä jäsenkortistonhoitaja: Anneli Peltonen Alkutie 27 00660 Helsinki 66 puh. 749263
postilähetykset ja juoksevat raha-asiat hoitaa: Elvi Zweygberg, Suomen Ladun toimisto Korkeavuorenkatu 25 A 00130 Helsinki 13 puh. 90-170101

● **JÄSENLEHTI**

Tunturilatu, vastaava toimittaja Antero Tarvainen

● **TUNTURIMAJAT**

Susikyrö — *Enontekiö*
Susipesä — Inari
Rakennuspäällikkö Pekka Huttunen Joukontie 27 76100 Pieksämäki

● **SUSI-VALIOKUNTA**

puheenjohtaja Raimo Niklander
jäsenet: Reino Kärkkäinen, Kauno Laine, Väinö Martikainen, Ulla Saarinen, Tuulikki Sepänmaa

● **TUNTURI-KERHOT**

KUOKTE (2) Hyvinkää
puheenjohtaja Reino Aaltonen
sihteeri Anja Pajunen Erkyläntkatu 21 05820 Hyvinkää 2 puh. 914-2890

KOLBMA (3) Tampere
puheenjohtaja Väinö Martikainen
sihteeri Elma Mäkinen Kirjavaisenkatu 5 Tampere 56 puh 931-630537

NJELLÄ (4) Pieksämäki — Mikkeli
puheenjohtaja Pekka Huttunen
sihteeri Eila Hämäläinen Nuijamiestenkatu 22 B 12 50100 Mikkeli 10 puh. 955-12843

VIHTTA (5) Vaasa
puheenjohtaja Aare Orhanen
sihteeri Oiva Lehtonen Kirkkopuisto 3 C 65100 Vaasa 10

KUHTTA (6) Helsinki — Vartiokylä
puheenjohtaja Jari Nylèn
sihteeri Jonna Sirèn Puotilantie 1 E 27 00910 Helsinki 91

SEITSA (7) Iisalmi
puheenjohtaja Kauko Härkönen
Asevelikatu 10 74100 Iisalmi

KAVTSI (8) Helsinki
puheenjohtaja Jussi Saarinen
sihteeri Sirkka Seliste Linnankoskenkatu 18 A 1 00250 Helsinki 25 puh. 90-499096

OUTSI (9) Jyväskylä
puheenjohtaja Jouko K. Järviö Kiveläntie 4 42700 Keuruu puh. 943-10501 sihteeri Kaija Koskela

Keski-Uusimaa Oy, Kerava 1977 offsetrotaatio

Kuhttalaisilla oli retkeilynäyttely. Tässä siitä näkymä. Vasemmalla kerhon entinen puheenjohtaja Alpo Mäntynen.

Kuotke 10-vuotias

Kolmekymmentä meit' oli istumassa, tätä kerhoamme perustamassa. Kummeiksi pyysimme Anteron ja Topin, heiltä sai kerho toimintaopin.

Ote on Kuokten 10-vuotiskronikasta. Tuskin parhainkaan kerho, puhumattakaan Kuoktesta, pystyy heidän oppiensa mukaan täysin toimimaan, mutta katsotaan tämän toisen vuosikymmenen mentyä, olisiko jo jotain opittu?

15. helmikuuta tuli kuluneeksi tasan kymmenen vuotta Kuokten perustamisesta. Tilaisuutta juhlittiin Kuokkalankorven nuorisotalossa 12. helmikuuta pakkasen paukkuessa nurkissa. Sisällä juhlassa oli kodikasta ja lämminhenkistä. Olihan vieraita Tunturiladun johtokunnasta, Kolbmasta, Njellästä, Kuhttasta ja Kavtsista. Vaasan Vihtta kerho oli muistanut päivänsankaria sähkeellä.

Kotoisia yhteistyö kumppaneita oli paikalla Hyvinkään Ladun, Jokelan Retkeilijäin, Hyvinkään kaupungin vapaa-aikatoimiston edustajat ja Ritva Raahesta.

Tunturiladun johtokunnalle, kuin myös sen kerhoille lämpimät ajatuksemme ja parhaimmat kiitoksemme juhlailtamme onnistumisesta.

Juhlassa jaettiin erittäin kovan karsinnan jälkeen, kuten asiaan kuuluukin, "ansiomerkit", jotka oli valmistettu Hopeavuoren kivestä. Kun itse tekee ja itse jakaa, niin varmemmin myöskin saa. Ansiokivet jaettiin ainoastaan koko 10-vuotta toiminnassa olleille. Mitallin saivat: Rainer, Marjatta, Reino, Aune, Nitta, Eero, Mirjam ja Anja sekä "kummit" Antero ja Topi.

Kuoktelaisten talvi on ollut erittäin tiuha tahtinen. Kiire alkoi Kavtsin pitämiltä talvipäiviltä ja sitä on riittänyt. Meitähän oli siellä mukana 17 henkeä intoa ja ideoita saamassa. Reissuilta palattua ei sukset ole ennättäneet joutavina seinällä sojottaa, kun toinen meno on jo tapahtunut tosiasia. Latua on merkattu jos minkälaista. Kovakuntoisemmat käyvät joskus laturetkien välissä kotona kääntymässä. On vietetty viikonloppu EA-leirillä, öitä metsässä laavulla jne. Toimintavuoden kohentamisen kohteiksi on erikoisesti otettu ensiapu ja suunnistus. Kokouksia ja kerhoiltoja on ollut pari kertaa kuussa.

Tuntureille taas- kuinkas muuten. Kiireisimmät jo pakkailevat rinkkoja kovan Lapinkuumeen kourissa. Puheenjohtaja kuuluu jo olevan menossa. Esimerkki velvoittaa. Suunnitelmissa ovat ainakin Susikyrö, Halti, Susipesä, vain muutamia mainitakseni.

Nyt kun on saavutettu eräs virstanpylväs, kuoktelaiset lähtevät toiselle vuosikymmenelle jotenkin tämän tapaisin (toivon mukaan) miettein:

Mitäpä tulevalta toivoa voisi,
jotainko, mi muutosta toisi?
Kokeillanko jotain lapintaikaa
ja toivotaan henkisen kasvun aikaa.
Tarvitaan intoa nuorta ja uutta
ja — käytökseenkin tahdikkuutta.

Kolbman juhlia odotellen

ANJA

Kolbman kuulumisia

On jälleen se aika vuodesta, jolloin tunturien taamoma kairankulkija tuntee omituista kiihtymystä mielessään. Hän kunnostelee varusteitaan ja tutkii karttoja sekä tarkastelee arvioivin katsein edellisen talven kuluttamia retkisuksiaan. Hän tarkkailee talven edistymistä ja paneutuu säätietoihin epäilyttävän kiinnostuneena miettien, jokohan suoja ennättää Lappiin tekemään kelejä. Näin on täällä Tampereella ja varmaankin kaikkialla tunturilatulaisten keskuudessa.

Välillä on kuulumisten kirjoittajan kuitenkin pyrittävä luomaan silmäys taaksepäin — tapahtuneeseen. Edelliset varsinaiset kuulumiset kerrottiinkin jo vuosi sitten, joten paljon on ehtinyt tapahtua. Viimeksi esitin toivomuksen, että tunturilatulaisilla riittäisi innostusta vielä Susipesän (vai sanotaanko — Susi-Talaksen) saunan rakentamiseen. Riittihän sitä — totisesti. Hirret kaatuivat huhtikuussa ryminällä, hyvä kun leimaaja ehti alta pois. Kesällä sitten kohosi uutuuttaan hohtava sauna ennätysvauhtia hyvin palvelleen telttasaunan rinnalle. Tässä kaikessa olimme myös me kolbmalaiset innolla mukana. Kiilopään kupeessa pidetyissä syksyn susiaisissa ja niitä edeltäneissä talkoissa uurastimme muiden rinnalla, osan vaeltaessa juhlavaellusta Susipesän kautta Kiilopäälle ja osan kulkiessa kairaa Susi-Aytsin maisemissa Lemmenjoella. Juhlien aikaisen telttamajoituksen osanottajille järjesti kerhomme jälleen rutiinilla.

Kerhomme vuosikokouksessa lokakuussa sai Kolmba uuden luotsaajan, Yrjön luovuttaessa puheenjohtajan nuijan Väinölle. Myös kerhotoimikunta sai joitakin uusia, innokkaita "kasvoja" joukkoonsa. Lykkyä tykö vaan kerhon uusille vetäjille.

Kolmban pikkujoulu Torpalla keräsi jälleen runsaan ja tyytyväisen joukon kerholaisia. Tunturiladun vuosikokouksen ja 30-vuotisriehan Helsingissä kävimme myös kokemassa ja totesimme, että mukavasti menee ja kiva on kuulua tähän joukkoon. Retkikuvia on katseltu paitsi em tilaisuuksissa, myös varsinaisissa kuvailloissa, joita järjestettiin kaikkiaan kolme. Mukana olimme myös TL:n kuvaillassa keväällä TVK:n talossa. Muihinkin tunturilatulaisten yhteisiin rientoihin olemme osallistuneet — kuinkas muuten. Sellaisia olivat mm. Ulko-Tammion retki, SL:n leiripäivät ja TL:n talvipäivät ym.

Kerhoillat ovat jatkuneet entiseen tapaan. Opintokerhona toteutettu ea-kurssi aloitettiin syksyllä ja saatiin päätökseen vuoden vaihteen jälkeen. Runsas osanotto osoitti kurssin tarpeellisuuden. Keväällä onkin tarkoitus vielä hioa kurssilla saatuja taitoja Latosaaren maastossa.

Tämän talven tapahtumaksi muodostui "laskiaisriehan" lisäksi Suomen ladun (=viime vuoden Valtakunnan latu) esihiihto retkihiihtona 5—6 pnä helmikuuta Orivedeltä Latosaaren kautta Tampereelle. Matkalla yövyimme Latosaaressa. Jälleen maistui löyly saunassa ja — ai sitä nautintoa minkä pulahtaminen Pukalan raikkaaseen veteen, saunanlämmittäjän avannolla sai aikaan.

Aineellistakin apua kerho on jäsenilleen tarjonnut. Varapuheenjohtajamme tuki on jälleen mahdollistanut uusien ahkioiden rakentamisen. Kallen "pajasta" onkin lähtenyt uusia, levennettyjä ahkioita kerholaisten käyttöön Lapin hangille. Kerho on välittänyt myös telttä- ja laavukankaita, ja innokkaita teltantekijöitä tuntuu riittävän. Myös kes-

OUTSI

Viime vuoden syyskuun 28. päivänä kokoontuivat keskisuomalaisiksi itsentä tunteneet Lapinkävijät Jyväskylässä yhteiseen tilaisuuteen ja tuloksena oli uuden tunturikerhon syntyminen.

Kerho sai nimekseen OUTSI ja sen kotipaikka on Jyväskykylä ja toiminta-alueena Keski-Suomen lääni.

Kerhon johdossa on kerhotoimikunta. Siinä on kuusi jäsentä ja paikat on jaettu alueellisesti. Puheenjohtaja on Jouko Järviö, varapuheenjohtaja Erkki Tammela, sihteerirahastonhoitaja Kaija Koskela. Muut toimikunnan jäsenet ovat Sauli Virtanen, Lahja Hirvonen, Aulis Sihvo sekä Salli Oikari.

Keski-Suomen tunturikerhon perustamishanketta viriteltiin jo kolmisen vuotta sitten, mutta silloin ei päästy tulokseen eri yhteensattumien vuoksi. Tarkoituksena oli, että silloiset tunturisudet olisivat muodostaneet kerhon kantajoukon ja muut Lapin harrastajat olisivat päässeet mukaan sitä mukaa kuin ilmoittautuisivat. Tunturisusia oli silloin läänin alueella arviolta n. 60.

Kerhon toiminnan tarkoitus on Lapin tuntemuksen edistäminen, retkien suuntaaminen Lappiin, retkeilykulttuurin ja fyysisen kunnon kohentaminen, varusteiden kehittäminen ja yhteisten tilaisuuksien järjestäminen.

toeineksiä ym on jäsenillä ollut mahdollisuus saada kerhon tuella.

Tärkein toimintamme on tapahtunut kuitenkin Lapissa. Kerhon talvieräretki kiersi Enontekiöllä, Lätäsenon itäpuolella. Myös muita pitkiä eräretkiä hiihtelimme — mm. Njurgalahdesta Susikyröön. Pisin taisi suuntautua Susipesän hirsitalkoista Hammastunturin ja Korsan kautta Susikyröön sekin. Pitkiä kesäretkiäkin patikoimme saunatalkoiden lisäksi ja ruskaa katselimme muuallakin kuin juhlavaelluksilla. Myös Erävaelluksen SM-kilpailuihin Sodankylän Luostolla osallistui kerhostanıme yksi partio, jonka sijoitus oli erittäin tasaväkisessä kilpailussa viides. Jouluaan Susikyrössä ja Susipesällä viettäviäkin on kerhostamme löytynyt. Matti vietti Susipesän joulun aivan yksinään, minkäänlaista elävää — jalan kulkevaa tai siivin lentävää näkemättä. Ei ole tungos vielä Susipesää tavoittanut.

Parhaillaan siis valmistaudumme talven eräretkiin Lapissa, mutta myös kerhomme 10-vuotissynttäreitä olemme alkaneet valmistella. Toivotankin näin lopuksi myös kuulumisten merkeissä tunturilatulaisia tervetulleeksi Latosaareen toukokuun 21—22 päiviksi.

YKÄ

Kuhttan kuulumisia

Mennyttä vuotta -76 voitaisiin kuvailla kerhoiltojen osalta sanalla hiljainen, mutta kentällä — maastossa — tapahtunutta toimintaa sanoilla vilkas, monipuolinen ja antoisa — näin ainakin henkilökohtaisesti arvosteltuna.

Kevään kerhoilloissa opiskeltiin ensiapua, luonnontuntemusta ja rinkkapulkan tekoa, kuten kuvaan kuuluukin ja toukokuussa vietettiin leppoisa saunailtakin.

Syksyn kerhoillat muodostuivat pääasiallisesti turinatuokioiksi, vieläpä mukaviksikin. Kuitenkin opettelimme ymmärtämään saamenkielisiä paikannimiä ja vietimme yhteistä rattoisaa pikkujoulua laulujen merkeissä.

Joulupaketti meni perille kummiperheelle Lappiin postitse runsaista kiloistaan huolimatta.

Mieleenpainuvimmat tapahtumat viimevuodelta olivat kuitenkin:

Vartiokylän srk:n lapinrippikoulu Tievatuvalla, leiri, jonka kitkattomaan ja mahdollisimman ympäristöystävälliseen läpiviemiseen Kuhttan 'tunturioppaat' osallistuivat.

Hieno ruskavaellus syyskuun viimeisellä viikolla.

SML:n eräkilpailut, joissa pari kuhttalaispartiota kävi leikki mielä mittaamassa taitojaan. Menestys näissä kilpailuissa, jotka sopivat SM-kilpailuja paremmin tavallisille vaeltajille, oli kaksoisvoiton arvoinen.

Tänävuonna Kuhttan johtoon asetettiin vanhempien lisäksi lukuisia aktiivisia, ideoivia nuoria, jotka antanevat yhteistyössä uutta puhtia Kuhttan epäedullisesta ikärakenteesta kärsivään kerhotoimintaan.

Informaatiopuolta on jo kohennettu: Kuhtta osallistui hyvin suurella menestyksellä Puotilan Lions'ien laskiaistempaukseen dia-, kirjallisuus- ja varustenäyttelyllä.

Parin pienehkön porukan hiihtolomavaellukset Tsharmilla ja S-selällä olivat hyvin antoisia.

Tässä eräänä iltana kävimme tutustumassa maanmittaushallituksen karttapainoon.

Toiminnan viritessä kevään myötä seuraa luentoja luonnon tarjoamista vaihtelumahdollisuuksista vaellusmuonaan ja Lapin-aiheisen kirjallisuuden esittelyä.

Tulemme varmasti paljon sankemmin joukoin mukaan Tunturiladun kuvailtaan kuin talvipäiville, kunhan ensin olemme käyneet Pohjoisen pääsiäishankia kokeilemassa. Toivottavasti pääsemme lukuisana joukkona toivottamaan onnea Koebmalle sen kymmenvuotissyntymäpäivänä.

Kaikki kerhot huomio! Vetäkää toimintaan mukaan sekä nuoria että vanhoja.

JARI NYLEN

Kavtsin kuulumisia

'Saadaanko, vai eikö saada' -tunnelmissa kavtsilaiset pohdiskelevat edelleen oman kämppähankkeensa kanssa. Jälleen yksi armonaika vuokrasuhteen päättymiseen umpeutui vuoden 1976 loppuun mennessä. Tästä sitä on kuitenkin jatkettu kesäkuun viimeiseen 1977 eteenpäin. Kärrikaltio on muodostunut käsitteeksi, joka luo mielikuvan mökin ympäristön hakkuualueista, kesannolle jätetyistä pelloista ja melkein joka käynnillä tavatuista metsän eläimistä. Toisin sanoen paikasta, jonne kiireinen ihminen voi paeta hiukan alkeellisiin, mutta rauhallisiin olosuhteisiin. Kavtsilaiset ovatkin käyneet melko ahkeraan Kärrikaltiolla autoin, pyöräillen, bussilla ja junateitse viljelemässä juureksia, kasvattamassa pihapiirin kukkasia, korjaamassa runsaan ja yllättävän hyvänlaatuisen omenasadon, kaivamassa kaivoa, toimittamassa autokuormallisen lautoja Lindbergien omakotirakennukselta, pitämässä laskiaisriehaa ym. touhuillen. Kämppärahastoa on kartuttanut huomattavasti syksyllä "painosta" tullut Ulla Saarisen toimittama 80-sivuinen vihkonen "Kämppätietoa susille", jonka tuotto on tuloutettu mainitulle tilille. Varsinaiseksi syystempaukseksi muodostui korpipuoskarologian II peruskurssin maastoharjoitus 6. 11. Kärrikaltiolla ja sen jälkeinen yösuunnistus, jossa yksi ja vähän toinenkin töppäili, mutta hauskaa oli ja opettavaista.

Tori opettavaista kokonaisuudessaan oli lääkäri-Ullan pitämä korpipuoskarologian II peruskurssi, joka alkoi lokakuun 11 päivänä kuutena eri jaksona tiukkoine loppukuulusteluineen. Koulutustoimintaan voitaneen myös lukea Maunulan majalla 16. 8. pidetty yhden illan suunnistuksen kertauskurssi kartan lukuineen maastossa.

Kerhon perustamisesta lähtien kerhotoimikunnassa mukana ollut Brita Saloriutta luovutti vuosikokouksessa 8. 10. paikkansa Anja Pere-Kinnuselle. Britalle kiitos uraauurtavasta työstä kerhon hyväksi. Kerhomme jäsenmäärä on nyt noussut yli 300, josta "nukkuvien"

Jatkuu 7. sivulla

●MERELLE JA KUORSALOON

Tunturimielisten merihenkiset perinteet jatkuvat, retkellä Kuorsaloon 10—12.6.77.

Vaihteeksi kuljetamme teidät nyt uudenlaiseen saaristolaismaisemaisemaan.

Tämä paikkahan on itäisen saaristomme suurimpia saariamme ja siitä erikoinen että vanha kalastajakylä idylli on siellä aitona säilynyt.

Aiemmin omaksuttu Ulko-Tammio henki, pyritään säilyttämään niissäkin kisailuissa ja yhteisissä hetkissä jotka Kuorsalossa vietetään.

Käymme "Tammio" viestiin taas kerran hyvin harjoitelleena, tavoittelemaan Kavtsin lahjoittamaa kiertopalkintoa. Siihen johon Karhula viimekesänä sai kiinnityksen.

Kilpailusäännötkin ovat lähes entiset. Toivomme vain lisää kilpailuhenkisiä joukkueita monitoimikilpaamme.

Mitallista täistellaan myös henkilökohtaisessa tieto-taito ja luontopolku ottelussa. Iltanuotio tarinoissa palataan saaristoaiheisiin, muistellen Kuorsalon värikästä menneisyyttä. Varmasti myös Tunturiladun tulevista toiminnoista tentitään tietäjiä. Hanuri soi laulun niinkuin tanssinkin siivittäjänä iltatunnelmissa.

Ainahan me olemme odottaneet niinkuin nytkin, että toisitte omaa ohjelmaannekin yhteiseksi iloksi.

Ilmoittakaa tulostanne viimeistään 7.6.77 mennessä, sihteerillemme Tuulalle.

Os. Tuula Kokkonen Pajamäenkatu 9 B Karhula puh. 952 63526 toimeen 952 63100/279

Lähtö merelle Karhulasta riippusillan laiturista perjantaina 10.6.77 klo 20.00.

Paluu lähtöpaikkaan sunnuntaina 12.6.77 noin klo 17.00.

TERVETULOA.

Karhulan Tunturisusikerho

Junalla Lapin porteille

Tunturissa kävijät matkustavat alkumatkan junalla, koska rautateitse pääsee mukavasti päivällä sekä yöllä makuuvaunussa mukavasti nukkuen kaikkina vuodenaikoina.

Autokin seuraa samassa pikajunassa Helsingistä Ouluun, Kemiin ja Rovaniemelle sekä Turusta ja Tampereelta Rovaniemelle, tai päinvastoin.

Junamatka on huokea. Esim. edestakainen matka makuupaikkoineen 2. luokassa Helsingistä Rovaniemelle maksaa vain 181,60 ja matka Turusta Rovaniemelle 2. luokassa ilman paikkalippua 78,60.

Mukavaa matkaa

VR

Talvivaellus Kiilopäältä Susipesään

Sitä oli jo pitkään pohdittu mihin talvilomalle. Vaimo, joka on kotoisin "laakealta Pohjanmaalta", missä mäkeä piti laskea ladon katolta, ilmoitti pontevasti vastustavansa tuntureita talvella. Toisaalta ei yksitoikkoinen aapojen ja jänkien taivallus oikein houkutellut. Isäntä kuitenkin keksi aivan oivallisen vaihtoehdon — Kiilopää-Susipesä. Siinähän olisi hyvinkin vaihtelevia maastoja eikä silti liiemmin tuntureita — varsinkaan jos sopivasti kiertelee.

Olosuhteiden pakosta täytyi talviloma pitää maaliskuun lopulla. Partiopoika joutui koulun vuoksi jäämään kotimieheksi. Lippukunta kuitenkin ystävällisesti lainasi lasikuituahkion, joka ratkaisi kuljetuskysymyksen rinkka-ahkio-asetelman. Sopivasti oli ollut "synttärit" kuukautta aikaisemmin ja sen tuloksena kaksi tuliterää "Erikois-Lappia" sekä talvianorakit viimeistä huutoa. Loput varustelupuolesta sujuikin sitten entisin eväin.

Vaihteeksi jyskyteltiin junalla Rovaniemelle ja bussilla edelleen Kiilopäälle. Tarkoitus oli alunperin lähteä samantien ladulle, mutta ahkion vetoaisasysteemi oli ajanpuutteen vuoksi jäänyt kokeilematta. Partiolaiset olivat näet käyttäneet vain köysiä. Niinpä sitten vierähtikin toista tuntia, kun majan portaan pielessä piti soveltaa teoriää käytäntöön. Turisteja tuli ja meni ja osa pyöri ympärillä ihmettelemässä, että koirako tuota vetää. Tunsikin siinä itsensä välillä koiraksi ja hiki tuli ennenkuin oli yhtään potkua hiihdetty. Mutta matkaan siitä sentään päästiin neljän tienoilla, kun oli vielä viety nimet kirjoihin.

Suunta Kiilopään pohjoispuolitse poroaidan varteen ja Luulammille. Tämä reitin lähes ainoa tunturin ylitys osoitti heti, ettei tunturivaellus ainakaan tällä ahkiosysteemillä olisi käynyt laatuun. Tuulen piiskaamalla kovalla hangella ahkio oli alaspäin mennessä vähintään poikittain sivulla ellei sitten peräti ohittanut "vetäjäänsä. Ylhäällä tunturissa tuulen paljaaksi pieksämässä varvikossa osui reitille 7—8 kiirunaa. Päästiin sieltä sentään kunnialla alas Luulammille. Tyhjän kämpän ohi jatkettiin kohti Taajostupaa, jota oli ajateltu ensimmäiseksi yöpaikaksi. Ahkion vetokin sujui mukavasti kurun rinnettä noudattelevaa latua. Ladulla tai skidoon uralla olikin viisainta pysyä, sillä hanki ei kantanut ollenkaan edes Kuusistoilla.

Laskiessa metsäistä pikku nyppylää oli yhtäkkiä kuin jättiläiskoura olisi tarttunut niskasta — ja siellä oli Isäntä kuusen juurella pää hangessa ja jalat taivasta kohti. Hetken tunnustelun jälkeen kuitenkin yhtenä kappaleena. Siinä sitä olikin tempuilemista päästä ylös kaikkien valjaitten ja suksien ja sauvojen ja ennen kaikkea lumen seasta. — Ahkio oli vain päättänyt kiertää puun eri puolelta kuin Isäntä. — Samainen ahkio osoittautui muutenkin aika lailla "eriseuraiseksi", mutta tästä lähtien sitä osattiin pitää tarkemmin silmällä.

Taajostupa oli pettymys näin ensi kertaa käydessä. Ei ollut polttopuuta, eikä hämärissä löytynyt edes vesipaikkaa. Myrskykeittimellä Vaimo sulatti lunta, että saatiin kahvit ja kuumaa keittoa. Isäntä haki sen verran kelon oksia, että kamina vähän haalistui. Pussissa kuitenkin tarkeni ja kyllä uni maistuikin.

Aamulla osuttiin ensinä väärälle skidoon uralle, joka veti kohti Kaivoslaaksoa. Parin kilometrin jälkeen huomattiin erehdys ja oikaistiin takaisin kohti Kulasjokea. Loivaa rinnettä sujui mukavasti umpihangessakin ja pian oltiin taas oikeilla jäljillä. Kulasjoen vartta seuraili melko vahva ura, jossa matka taittui mukavasti ja veturikin käyttäytyi kuin herrasmies. Päivä oli ihana — pakkasta kymmenkunta astetta ja aurinko paistoi. Hanget hohtivat timantteina sinisen taivaan alla. Siellä täällä oli joessa sulapaikkoja, joista kelpasi kopaista suun kostuketta. Rantamännikössä pari kolme kuukkelia seuraili matkalaisia kiroillen keskenään.

Osittain jokea osittain poroaitaa seuraillen tultiin iltapäivällä Kulasjoen mutkaan, jossa joki kääntyy jyrkästi pohjoiseen. Siirryttiin poroaidan pohjoispuolelle ja metsäautotien vartta seurattiin aina Pajujärvelle saakka. Siellä poikettiin itään kohti Ahvenjärveä. Lunta oli paikoin lähes vyötäisiin ja 50 metrin matkaan hupeni puoli tuntia. Lähempänä Ahvenjärveä löytyi vanha talvitien pohja.

Ahvenjärven autiotupaa piti jopa etsiä ja siinä oli mennä Isännän uunituore Susimainekin. Vaimo kävi pari kertaa rannassa katsomassa ja vaikka sen siinä piti olla niin eipäs ollutkaan. Löytyihän se lopulta — tuhkaläjä ja kasa takkakiviä. Mikäs nyt eteen. Ilta alkoi olla käsillä ja Snellmanille useita kilometrejä. Tuostahan lähti hyvä ura — sinne vain. Ura kuitenkin hupeni lähimetsikössä porotokan tolvausjälkiin ja edessä oli taas umpihankea kilometrin verran alas Kotajärvelle. Jäällä tavatiin vanha skidoon jälki ja niin päästiin 7—8 välillä Snellmanille. Kyllä tuntui tuo törmä korkealta, mutta siällä oli pilkottuja puita ja pian lämpeni sekä kämppä että mieli. Vieraskirjasta nähtiin, että Partiopoika "remppansa" kanssa oli viettänyt täällä Uutta Vuotta.

Aamulla jatkettiin matkaa kauniissa auringon paisteessa, mutta ilma oli lämminnyt ja paikoin alkoi rinteissä jo takellella. Suunta oli metsätyökeskuksen ohi Lutolle, jossa useita vanhoja koltta-asumuksia. Oskarinjärven kämpästä oli takan savutorvi sortunut. Joimme siellä kahvit ja jatkoimme Raja-Joosepin maantielle. Isäntä kävi rajamiehiltä utelemassa olosuhteita Vuoksijärvellä, mutta sielläpäin ei oltu käyty aikoihin. Joku kuitenkin tiesi, että tie oli alkutalvesta avattu traktorilla. Näillä eväillä hiihdettiin maantien vartta Vuoksijärven tienhaaraan.

Alkuun oli kilometrin verran loistotietä. Ahkio kulki kun vähän sauvoilla lykki. Mutta sitten tie kääntyi koilliseen puutavaralaaneille ja alkoi se traktorilla avattu talvitie. Se tarkoitti setä, että kahden puolen tietä oli korkeat vallit joiden väli oli sitten tuiskunnut aivan täyteen. Kun tie vielä noudatteli kaikki mäet ja harjanteet, olikin siinä Isännällä kiskomista veturissa. Onneksi oli Vaimo avaamassa latua, mikä vähän helpotti. Käytettiinpä hyväksi jäniksen jäljetkin puhumattakaan poron sellaisista. Kyllä siinä talven kaljat ja lounaat hupenivat ihon kautta ulos. Metsäkin oli sellaista rääseikköä hakkuun jäljiltä, ettei tehnyt mieli työtulia rakennella. Lopulta sentään näkyi Vuoksijärven häntä, ja kun vielä oli ryömitty sata metriä pusikon läpi jäälle, näkyi kämppä järven toisessa päässä.

Jäällä sujui matka paremmin kun päämääräkin oli näkyvissä. Tuulen piiskaama hanki kantoi hiihtäjän sekä ahkion. Oli kuitenkin vielä huolen aihe, kun metsätyökeskuksessa olivat pelotelleet, ettei Vuoksijärvellä ole puita. Jo parin sadan metrin päähän näkui kuitenkin pihalla kelonpätkiä. Ovi oli tuiskunnut umpeen, mutta kirvestä ja kihveliä käyttäen päästiin sentään sisään. Ja siellä oli pilkottuja kuivia puita. Kyllä siinä kiitos lähti mielessä poromiehille tai kuka lieneekin viimeksi majalla käynyt ja puut sisälle tehnyt. Viis siitä vaikka kämppä olikin kuin harakanpesä. Takkatulen loisteessa alkoi maailma taas hymyillä, ja saatuaan vähän lämmikettä sisäänsä sammahti Isäntä kohta pussiin. Vaimo jäi istumaan kipinävahdiksi.

Herätessä hengitys huurusi ja vesimuki oli umpijäässä pöydällä. Iltainen tähtitaivas oli kuitenkin yöllä mennyt pilveen ja tuuli ulvoi nurkissa. Vilkaisu ikkunasta näytti ettei näkynyt edes vastarantaa. Ilma oli sakeana vanhaa ja uutta lunta. Sisälläkin oli oven edessä puolen metrin kinos. Lyhyen neuvonpidon jälkeen päätettiin pitää luppopäivä ja odottaa sään muutosta. Lumet lapioitiin ulos ja haettiin sisään lisää polttopuuta. Sitten tilkittiin oven ja seinän rakoja aaltopahvin palasilla ja kaikella käteen sattuvalla. Eihän ne paljon lämpöä pitäneet mutta lumi pysyi suurin piirtein ulkopuolella. Takan ääressä istuen oli sentään kohtalaisen lämmintä — minkä nyt selkää vähän paleli. Lämmikkeeksi sahattiin ja pilkottiin vuorotellen rankoja polttopuiksi. Iltapäivällä uuden lumen tulo vähän hellitti ja yöllä alkoi tuulikin laantua.

Aamulla otettiin suunta Kolmosjärven eteläpäähän. Löytyi vanha ladun pohjakin, joka tosin usein hukkui nietoksiin, mutta auttoi silti melkoisesti metsätaipaleella. Parissa tunnissa oltiin Kolmosjärven autiotuvalla, joka oli tilava ja tiivis, mutta epäsiisti. Kahvin jälkeen jatkettiin jäätä pitkin pohjoiseen. Tuuli työnteli selän takaa ja matka joutui. Tarkoitus oli mennä Valolompolon kämpälle, mutta kuinka ollakaan matka veikin suoraan Korppijärvelle. Iltapäivä oli vasta alullaan mutta kämppä oli niin soma ja siisti, ettemme hennonneet jatkaa pitem-

● VALOKUVAUSKILPAILU

Tunturilatu ry julistaa Lappi-aiheisten kuvien valokuvauskilpailun jäsenilleen.

Kilpailu tapahtuu kahdessa sarjassa:

1. Väridiapositiivit, vähimmäiskoko kinofilmi.
a maisemakuvat
b tapahtumakuvat

2. Mustavalkoiset kuvat vähimmäiskokoon 18 x 24 sm.
a maisemakuvat
b tapahtumakuvat

Mustavalkoiset kuvat on pohjustettava tukikartongilla näyttelyä varten.

Kilpailuaika päättyy 15.10.1977 joka on myöskin kuvien viimeinen postituspäivä.

Kukin kilpailija saa osallistua sarjoihin vain viidellä väridiapositiivilla ja viidellä mustavalkoisella kuvalla. Parhaat kuvat asetetaan näytteille ja palkitaan seuraavissa susivihkiäisissä Dipolissa 5.11.1977 klo 19.00.

Kuvien lähetysosoitteesta tiedotetaan myöhemmin kiertokirjeessä / Latu ja polkulehdessä.

b) muuta todistusta vastaavasta suorituksesta.

17. Kuntosuoritus kahtena eri vuotena on suoritettava viiden viimeisen vuoden sisällä, mutta niiden ei tarvitse tapahtua peräkkäisinä kausina.

18. Liitteenä olevan eräretkiselostuksen tulee olla omakohtainen, asianomaisen itsensä laatima eikä esimerkiksi ryhmän yhteinen. Siitä tulee käydä ilmi retkireitti sekä päivittäinen ohjelma. Esim. päiväkirjatyyli on sopiva.

19. Hasrrastusnäyte on kirjallinen esitys tai muu osoitus siitä, että asianomainen on syventynyt johonkin Lappia tai Lepin retkeilyä koskevaan aiheeseen. Sellaisia ovat esim. retkeilytekniikkaan tai varusteisiin liittyvät kokeilut ja testaukset raportteineen, Lapin luontoon liittyvät harrastukset (eläimet, kasvit, kivet, ilmasto, ym.), saamelaisiin ja heidän kulttuuriinsa (elinkeinoihin, historiaan, taiteisiin, uskontoon, ym.) syventyminen, Lappia koskeva kirjallisuus, jne. Mikäli anoja on epävarma aiheen sopivuudesta, hän voi neuvotella asiata jonkun susivaliokunnan jäsenen kanssa. Harrastusnäytteen sisältö ratkaisee, ei ulkoasu.

20. Ensiapu- tai suunnistuskurssin voi suorittaa myö Tunturiladun ulkopuolisen järjestön pitämillä kursseilla. Kurssista tai näiden taitojen osaamisesta on liitettävä anomukseen luotettava todiste.

21. Tunturi- ja Johtajasudeksi anovan suosittelijoiksi hyväksytään aikaisemmin nimetyt sudet, tunturikerhot tai muut Tunturiladun jäsenet, jotka tuntevat anojan ansiot ja susivaatimukset.

mälle.

Aamulla herättiin — vaihteen vuoksi lämpimän yön jälkeen — moottorikelkan pörinään korvan juuressa. Pari nuorta miestä ajoi aivan tuvan nurkalta. Kello oli kahdeksan joten olihan se aikakin nousta. Tänään pitäisi jos kaikki sujuu hyvin yrittää Susipesään saakka. Eihän se niin ihmematka ollutkaan, mutta välillä oli Sarmin ylitys, joka hiukan askarrutti.

Aamupalan jälkeen painuttiin taipaleelle nyt aivan tuoretta skidoon jälkeä seuraillen. Iso Ärttajärvi ja Pieni Ärttajärvi menivät myötätuuleen lennossa. Pikku Ärttajärven pohjoispäässä tavattiin aamulliset ohikulkijat — kaksi veljestä Akujärveltä — ilmeisesti entisiä (?) rajamiehiä. Pojat olivat jo laskeneet verkot jään alle ja tarjosivat kyytiä läheiselle kämpälle. Pidimme parhaana hiihtää itse, mutta ahkio nostettiin skidoon perärekeen. Ei vaan huomattu varottaa poikia sen pahoista tavoista, ja niinpä se tietysti putosi (pudottautui?) kuormasta, törmäsi puuhun ja rikkoi Partiopojan kotona huolella rihmaamat aisat.

Saapuessamme Pikku Ärttajärven kämpälle oli pojilla jo kahvi tulella. Pienessä idyllisessä kämpässä vierähti pian tunti tarinoidessa. Ihmetellä täytyy mitä kaikkea turistit saavat aikaan majoilla. Eräskin perhe oli poikien mukaan asunut porokämpällä ja käyttänyt kattomalkoja polttopuuna — kesäkuumalla. Poikien mukaan oli Sarmi paras ylittää itäistä — Keinokurua — myöten, ja sinne tuntui urakin vetävän. Siinä oli vanha vahva jälki skidoo-, poro- ja suksimiesten tekemä. Nousu oli loiva ja maasto helppoa. Ennenkuin arvasimmekaan oli vedenjakaja ylitetty ja edessä lasku alas Susipesälle. Ahkio oli taas pantu ojennukseen ja kunnialla päästiinkin alas. Vielä sattui sentään lipsanhdus ennen perille pääsyä, mikä osoittaa kuinka helposti vahinko käy. Metsässä kääntyi seuraamamme ura vähän kerrallaan oikealle — ja yhtäkkiä Isäntä huomasi, että aurinko paistoi silmiin etuoikealta kun sen olisi pitänyt olla takavasemmalla. On sitä olevinaan haka eikä katso kompassia — ja näin sitten saattaa käydä. Eihän siinä tullut kuin tuskin kilometrin liika kiepaus, mutta entä jos olisi ollut umpipilvessä tai pyry.

Susipesä viehätti heti silmää iltapäivän auringon paisteessa — ei syyttä oltu kehuttu sen sopivuutta ympäristöönsä. Ainakin näin talviasussa se vaikutti kuin olisi aina ollut osa maisemaa. Sisäpuoli ensin vähän oudoksutti silmää poikkeuksellisella ratkaisullaan, mutta varmasti se on käytännöllinen ja antaa tilaa suuremmallekin joukolle. Kaksi henkeä siellä tunsi itsensä miltei orvoksi pienten autiomajojen jälkeen. Käytiin katsomassa paikat telttasaunaa jaPC:tä myöten. Vaikka olikin lauantai, päätettiin säästää saunominen huomiseen. Pienen neuvottelun jälkeen lähti hella vetämään ja räiskäleet maistuivat. Yläkerrassa oli untuvapussi liikaa yöllä.

Sunnuntaiaamu valkeni aurinkoisena ja kauniina ja houkutteli heti kahvin jälkeen hiihtämään. Kyllä tuntui kevyeltä meno ilman ahkion painoa. Kävimme avaamassa umpeutuneet ladut Pitkäjärvelle ja kammille saakka. Myöhemmin piti käydä vielä Sarmilla. Rinteissä jo takelteli auringon lämmittäessä. Palatessa alkoi tuuli ryöpyttää irtolunta ja pilviä kerääntyi idän taivaalle. Menolatu pyrki jo aukeilla peittymään. Susipesään päästyä oli tuuli jo navakka ja luntakin tuli hiukan. Päätimme ruveta saunanlämmitykseen, koska Sarmille ei tuntunut viisaalta lähtä. Tuuli yltyi koko ajan ja saunan ollessa kylpykunnossa oli jo oikea myrsky. Pahaksi onneksi tuuli oli kaakossa ja puhalsi suoraan telttasaunan oviaukosta sisään vieden löylyt harakoille. Päästiin sentään hikeen ja ennenkaikkea sai kunnolla peseytyä. Isäntä vielä ehti nipin napin sammuttaa tulen ja tyhjentää padan, kun puhkesi oikea lumimyrsky. Tuntuihan mukavalta kahlata kämppään paljain jaloin pelkkään pikku pyyhkeeseen verhottuna. — Mutta kyllä sitten tuntui somalta ojennella tuvan lämpimässä puhdas ja raukea olo ruumiissa.

Vieraskirjaa selaillessa huomasi, ettei rakennustalkoiden jälkeen ollut paljon kävijöitä poikennut. Liekö syynä pitkä matka ja sijainti kaukana maantiestä. Mutta niinhän pitää vaeltajien oman tukikohdan ollakin.

Korvatunthurin koukhaus

Vuosia sitten oli eräs eräretki saatu päätökseen: Istuimme iltaa — viimeistä, Kiilopirtissä. Seuraavana päivänä veisi tiemme pois erämaasta, etelää kohti. Silloin kuului kämpän hämärästä hiljainen kuiskaus, — kunpa tämän porukan saisimme taipaleelle vielä yhdessä lähtemään. Sanat ja niihin liittyvä ajatus oli kuin tarkoitettu lieventämään lähdön haikeutta, mutta ne jäivät myös mieleen — odottamaan...

● RETKI ALKAA

Pohjoiseen lähtevä juna oli jo laiturissaan, oli hälinää, kiirettä, ihmisiä ja siellä joukossa viisi retkitoveria, jotka nyt suuntaisivat tiensä kohti erämaata... vuosia sitten lausutut sanat ja niihin sisältyvä ajatus oli toteutumassa.

Oli ollut paljon touhua, tapaamisia, kirjeitä, soittoja vielä viime hetkellä, ennenkuin puolet "Unton porukasta" näin oli saatu yhteiselle taipaleelle. Laivalakon vuoksi jäi yksi seurueestamme, ystävämme "Susi" Saksaan, vaikka järjestelyt kaikin puolin täällä oli hänet huomioiden suoritettu.

Retken vetäjä oli Unto, turkulaiset Pirkko ja Eero olivat lupautuneet leirikokeiksi. Teppo ja Pauli puolestaan huolehtivat moninaisista käytännön järjestelyistä. Allekirjoittanut, Pauli valittiin myös retken muistiinpanojen tekijäksi.

Varusteiden osalta olisimme varsin omavaraisia. Leko teltta-kamina yhdistelmä ja tilava laavu tulevat tuossa sahojen ja kirveiden kanssa mieleen ensimmäisinä. Tarkoituksemme oli Unton laatiman suunnitelman mukaan vaeltaa Tulppiosta erämaa-alueen halki pohjoiseen, "koukata" läheltä Korvatunturia ja suunnata sitten vaellus Saariselän alueen poikki kaakkois-luode suunnassa ja päättää retki Suomen Ladun Kiilopään koulutuskeskukseen. Näin oli kutsu kuulunut.

Kiilopäällä olisimme yhdeksän vuorokauden kuluttua, mikäli Rovaniemeltä lähetetyn siviilipaketin päälle kirjoittamamme kortin teksti tulisi pitämään paikkansa. "Korvatunthurin koukhaajat tulevat Kiilopäälle 23. 4. -76, edellyttäen tietysti, että perille löytävät". — Kuinka siinä sitten kävisi, sen tulisivat tulevat vaelluspäivät osoittamaan

● HANKI PETTÄÄ

Monen mutkan kautta tulimme Tulppion retkeilykeskuksen pihalle 14. 4. iltahämärissä, viimeiset 60 km taksikyydillä ajaen. Rinkat pakattiin, saunoimme ja söimme.

Katsoimme retken alkaneeksi siitä pannullisesta Tulppion joen vettä, jolla seuraavana aamuna kahvipannumme täytimme. Puoli yhdeksän maissa ihmettelimme retkeilykeskuksen lähistöllä olevaa Tulppion savotan museoveturia, joka muistutti 1918 päättyneestä yrityksestä koneellistuttaa savotan hommia. Veturit, joita oli ollut kaksi, vetivät reessä kymmeniä tukkeja kerrallaan kairalta Kemijoen latvavesien ääreen. Hupaisana piirteenä kerrotaan, että veturin joutuessa oikein koville lenteli sen piipusta kipinöiden saattelemana puoliksi palaneita halkoja ajoreitin varrelle metsään. No, veturi jäi katokseensa, me lähdimme heikkoa moottorikelkan jälkeä seuraten pohjoiseen. Kelkan jälki kääntyi loivasti itään, mutta hankikannon puuttuessa ei joukollamme ollut muuta mahdollisuutta kuin seurata sitä. Askelkin sivuun merkitsi putoamista vyötäröä myöten hankeen.

Iltapäivällä lähestyimme Soklin kaivoksia. Jos olisimme jatkaneet jälkien seuraamista olisimme tulleet viimein takaisin retkeilykeskuksen pihaan. Siinä viisastelimme, että sanottaisiin vain, "pihvit mieheen — oltiin tuossa vähän keliä tutkimassa". Oli tehtävä täyskäännös, takaisin omille jäljille ja suunnistus sitten umpihangessa kohti Nuorttikönkään kämppää.

Siitä tuli tosi rypemistä. Seitsemän tuntia teimme taivalta jäkälää myöten. Tavoitteesta oli tingittävä, sillä Kärekojan kämpän pihapiiriin päästyämme olivat porukan voimatkin lopussa. "Unton vaikein 15 kilometriä", oli vetäjämme kommentti päivän urakasta. Jäimme kämpälle yöksi voimia keräämään. Siinä iltapuhteella laskeskeltiin meidän tällä vauhdilla olevan tavoitteessamme Kiilopäällä — toukokuun 15. päivän tienoilla.

Seuraavan päivän kohdalla luki retkimuistiossa — herättiin varhain, lämpöasteita + 6°C, aurinko paistaa, suuntana ja tavoitteena Naltion porokämppä parikymmentä kilometriä pohjoiseen. Nyt olimme tosi kovilla. Jos hankikannosta jonkinlainen aavistus olisi ollut edellisenä päivänä, niin nyt hanki ainakin petti kertakaikkiaan.

Aina vuorollaan oli joku porukasta nurin hautautuneena rinkkansa alle. Siinä täytyi turvautua retkitoverin apuun ihmisten ilmoille päästäkseen. Leko tuli vetäjänsä perässä arvokkaasti jäkälää myöten. Joka puolella humahtelivat hanget ladunaukaisijan ympärillä.

Sitkeästi yritimme — 11 tuntia teimme sinä päivänä taivalta. Iltapäivällä tuntui kuin olisimme polkeneet paikoillamme Sukoiva tunturin vieressä. Kyllä välimatkat ja etäisyydet, sekä tavoitteet saivat ihan uusia piirteitä siinä pakertaessamme. Muistuu illansuusta mieleen allekirjoittaneen sanonta, "levätkäämme tuossa metsikössä sadan metrin päässä." Metsikkö käsitti pari hassua männyntarria keskellä suota ja aikaa matkalla levähdyspaikkaan meni hyvinkin puoli tuntia.

Ilta hämärtyi. Porukkamme alkoi hiljalleen kypsyä voimien huvetessa. "Ei tästä tule mitään, oli se p....leen Juntunen siellä Ladussa oikeassa", kuului Unton mutinasta. "Heittäkää se Kavtsin laavu tänne, minä jään tähän — en sentään halua itseäni tappaa teidän takianne", ilmaisi vetäjämme varsin selvästi mielipiteensä tilanteesta. Niinhän se asia oli. Oli otettava kemppisen viisaus avuksi, — leiri on tehtävä niin varhaisessa vaiheessa, että porukka sen vielä jaksaa tehdä. Niin Leko pystytettiin metsään muutaman kilometrin päähän lounaaseen Naltiotunturista.

Ja kumma kyllä, kun leiri oli saatu pystyyn, syöty ja kahvit juotu, niin alkoi tutunomainen leikinlasku osoituksena siitä, että vaikka olimmekin ruumiillisesti väsyneitä, ei porukan henkisessä kestokyvyssä ollut tapahtunut mitään romahdusta. Tarkasteltiin mm Tahkon sanontaa — ei matka tapa, vaan vauhti. Miten tuon nyt otti. Hiihdimme 11 tuntia ja matkaa kertyi noin 15 km. Liikaa kiirettä emme ainakaan olleet pitäneet.

Lekon lämmityksen otti Teppo huolekseen. Hän selviytyi tehtävästään niin hyvin, että puolen yön tienoilla hänelle myönnettiin "Naltsikan portsarin" arvonimi, tosin ilman kaluunoita. Kaluunat kuulemma olisivat olleet ristissä olevat paakkupohjaiset sukset tunturisiteiden kera.

Sivumennen on mainittava, että Tepon puuhia retken aikana valvoi tarkasti kaksi silmäparia. Oli kuulunut huhua siitä, että Teppo mahdollisesti tulevana syksynä pyrkisi tunturisusien kunnianarvoisaan räätyhyn ja niinpä vanhat sudet Unto ja Pauli kovin kitsaasti antoivat hänelle pisteitä onnistuneista leiriaskareista, pienimmänkin varomattoman liikkeen puolestaan vähentäessä akarasti kertynyttä pistetiliä. Kunnon noviisimme pääsi pisteissä hyvinkin plussan puolelle. Kohteliaasti hymyillen hän nosteli teltan lievettä ulosmenijöille ja hoiti lämmitystä aamupuolelle saakka. Ei myöskään sovi unohtaa niitä oivallisesti sekoitettuja kuumia rommiteoteja, joita hän teltan hämäriin varsin auliisti ojenteli, ansaiten juuri niitä pisteitä ja puoltolauseita, jotka sitten myöhemmin syksyllä oikeuttivat hänet tunturisusien laumaan.

Lekosta todettiin suurimpana pulmana, että sen sisällä oli mieluimmin liian kuuma kuin kylmä. Alkuun latasimme kaminan täyteen kuivaa puuta ja siinä kamina hehkui punaisena pimeässä yössä kuin lähtölaskentaa odottava raketti. Kaminan piipusta syöksyi aavemainen kipinäsuihku öiselle taivaalle ja teltassa olijat lakosivat teltan seinille, tuijottaen järkyttyneinä punaisena hehkuvaa kaminaa, yrittäen samalla pelastaa omaisuuttaan pahemmin kärventymästä.

Keinot sentään keksittiin. Saamamme neuvot muistaen panostettiin kamina märillä koivukalikoilla, lunta piipusta perään ja niin saatiin puut kaminan sisällä "muhimaan" ja "Naltion hotellissa" oli kutakuinkin mukava yöpyä. Puitten, noin 15 cm koivukalikoiden lisääminen kävi myös parhaiten ylhäältä piipustä käsin, kalikka kun vielä pudotessaan kohensi tulta kaminan sisällä. Vartioimatta ei Lekoa kuitenkaan voi jättää. Sitä on tasaisesti ruokittava ja oltava valppaana sellaisten yllättävien tapausten varalta kuin meillekin sattui. Kaminan alla oleva kanto syttyi nimittäin aamuyöstä palamaan, aiheuttaen pientä hämminkiä nukkujien keskuudessa.

Seuraavana päivänä haetutti taloudellinen 1: 100 00 kartta kovasti Naltion kämppää, mutta löytyipä se sentään aamupäivän kovan hakemisen jälkeen. Unto jäi kämpälle "poroisännäksi" meidän muiden lähtiessä Naltiotunturille. Puolen päivän jälkeen olimme sen huipulla. Tunturi sijaitsee keskellä laajoja soita ja näköalat ovat avarat joka suuntaan. Korvatunturi näkyi 20 km päässä koillisessa, suoraan pohjoisessa metsien takana Saariselän tunturialue. "Vongoaivin" melkein päljas etelärinne osoitti suunna, jonne pyrkisimme. Luoteessa taivaanrannalla siinsivät Nattaset, Luosto ja Pyhätunturi olivat lännessä, Sukoivan paljas laki etelässä. Itään, niin kauas kuin katse kantoi jatkui tunturialue "naapurin" puolelle. Kaukana kaakossa kymmenien kilometrien päässä häämötti jättimäinen jäinen tunturihahmo. Siellä se tosiaan seisoi kuin tarujen jättiläinen. Kun katse aikaisemmilla retkillä oli tavoittanut jonkun kohteen idässä, oli mielessä aina häivähtänyt ajatus, tuonne — tuonne olisi päästävä. Nyt ei "tuonne" ollut enää asiaa. Se ajatus oli nyt hylättävä, sillä raja leikkasi ajatuksen ladusta kaukaiseen tunturimaahan. Käänsimme katseemme pohjoiseen. Saariselälle johtaisi latumme.

Naltiolla ollessamme lähestyi kiukkuinen pyry lännestä, se peitti kaiken vaippaansa. Moniin päiviin ei Naltiolta olisi kauaksikaan nähnyt. Palasimme kämpälle. Siellä odotti Unto kuuman keiton kanssa. "Onneksi tuo huippuhulluus alkaa minun kohdallani hiukan jo helpottaa", tokaisi vetäjämme Naltion valloittajille. Poiminta retkipäiväkirjasta illan päätteeksi, — kello 20.30 sataa vettä, ei tosiaan hyvältä näytä.

● KOHTI RAJAN PINTAA

"Keli ei voi muuttua kuin paremmaksi", oli Unton mielipide seuraavana aamuna. Oli muutama lämpöaste, vesikeli, "jalkarättejä" putoili arvokkaasti taivaalta. Tuuli oli sentään kääntynyt pohjoiseen, sitä "märkää tuulta" se kuitenkin oli.

Suksia voideltiin monin tavoin. Oli vaikka minkä värisiä voiteita, allekirjoittanut vain oli uskollinen omalle kannalleen. Vaihtoehtoja oli kaksi, valkoista tai punaista Havin kynttilää. Tänään oli Havin valkoisen vuoro tulla sipaistuksi Harjun mikrosuomusuksien pohjiin — niihin "parhaisiin täällä napapiirin paremmalla puolella". Kyllä suomusukset hitaaseen jutaamiseen sopivatkin. Suomuja oli höylätty pois ja keskellä suksia oli enää tuollainen 90 cm suomupinta antamassa pitoa suksille. Luisto oli parantunut ja pitoa oli tarpeeksi. Näin ei Lekoa hinattaessa tullut niitä tyhjiä polkaisu-

---

Yöllä oli lumipyry tauonnut. Tuuleksi vähän ja mittari näytti -2°, mutta kun aurinko paistoi, pelkäsimme kelin loppuvan ja päätimme lähteä yrittämään Nellimin tielle. Jälki oli taas ummessa, mutta arvailemalla ja tunnustelemalla pysyttiin sentään suunnilleen uralla. Ja jos joutui vähänkin sivuun sen kyllä huomasi. Metsärinteillä suojasi jo, mutta jäällä oli keli mainio. Paskuljärvillä näkyi skidoon jälki selvänä ja keli oli paras koko vaelluksen aikana. Tullujärvellä olisi vaikka paidatta hiihtänyt, niin oli aurinko lämmin. Keli kuitenkin kesti aina maantielle saakka ja Mustolassa oltiinkin sitten kolme tuntia ennen postiauton tuloa.

Kaiken kaikkiaan oli matka onnistunut. Tavoiteaikataulussa pysyttiin, vaikka välillä yrittikin väsähtää. Yhtään yötä ei tarvinnut viettää tulilla, mikä olisikin ollut hankalla runsaan pehmeän lumen vuoksi, mutta siihenkin oli varauduttu. Pehmeä lumi rajoitti myös liikkumista — noin neljän leiviskän ahkio on aika hankala poika kiskoa umpilumessa, ja väsyttää nopeasti vetäjänsä. Meillä oli näet molemmat rinkat ahkiossa ja vain leipälaukut olalla. Vetosysteemi rottinkiaisoineen oli periaatteessa onnistunut, mutta vaatii ensikerraksi vähän "justeeraamista" ohjattavuuden parantamiseksi. Kuntokin tuntui kohentuvan päivä päivältä. Niinhän se aina käy, että silloin kun olisi parhaalla menopäällä, on matka lopussa. Ivalon Matkailuhotellissa Vaimokin tunnusti, että kyllä hän lähtisi vaikka heti uudelleen. — — Joten — näkemiin Susipesä.

KAARLO KARTTUNEN

Nousevan auringon maassa

Seuratessani Rutosin kuuluisaa Vaasa-hiihtoa kolmattakymmentä vuotta hiihtäjän ja suomalaisen suksivoidetehtaan edustajana, olen jo ajoittain kuvitellut näkeväni siinä vertaansa vailla olevan propagandatilaisuuden maastohiihdon edistämiseksi. Nyt en enää ole niinkään varma asiasta. Italian Marcialonga, meidän oma Finlandia-hiihtomme, Itävallan Dolomiten Lauf ja Saksan Köning Ludwig Lauf ovat kieltämättä syntyneet Vaasa-hiihdon nuottien mukaan, mutta niissä on paljon omaperäisyyttäkin, joka tuo hiihtoon uusia näkemyksiä myös propaganda mielessä. Sanottakoon nyt sitten vielä Keski-Eurooppaa vaikka maastohiihdon kehitysmaaksi, niin heidän yhteenliittymänsä Alpen Tris keräsi heti kymmeniä tuhansia hiihtäjiä ladulle.

Finlandia-hiihdon ansioksi on luettava vielä suuremman yhteenliitymän, Euroloppetin synty. Tässä esimerkki myös niille, jotka niin jyrkästi erottavat massahiihdon ja kilpahiihdon toisistaan ja itsekkäästi vartioivat omaa suuntaansa vierailta vaikutteilta. Ainakin nyt on vihdoinkin aika herätä ja tunnustaa tosiasioita. Kun kuntourheiluliitot, maan hiihtoliiton tukemana pelaavat ilman kitkaa, saa siinä koko hiihto parhaimman hyödyn. On vain ajan kysymys, kun "Euroloppetet käy jo pieneksi". Milloin perustetaan yhä voimakkaampi yhteenliittymä hiihdon merkeissä? Aasia ja Amerikkaa kolkuttavat jo ovelle, lähinnä Japani ja Kanada. Nousevan auringon maassa ei maastohiihto ole juuri tunnettu Sapporon kisoista huolimatta ja massa- eli kuntohiihto on ollut täysin vieras käsite.

Viime talvena sai allekirjoittanut Hokkaidon kuvernöörilta henkilökohtaisen kutsun saapua Japaniin "hiihtoapostoliksi", kuten termi kuului. Tämä olikin ainoa mitä tiesin työstäni Japanissa noustessani koneeseen Seutulassa helmikuun toisena päivänä vuonna 1976. Jo Tokiossa olikin hyvä ystäväni, tai oikeammin hyvä Suomen ystävä prof. Imamura seurueineen minua vastassa. Tutustuttuani tarkemmin Sapporossa ensimmäisessä harjoitustilaisuudessa apulaisiini, huomasinkin heidän olevan pujottelun opettajia lukuisista

Erik Pihkala, Hokkaidon kuvernööri, hänen adjutanttinsa ja prof. Imamura.

erittäin korkeatasoisista pujottelukeskuksista. Koomillinen tilanne ehkä Suomessa, mutta minulle sangen tuttu juttu jo Keski-Euroopasta. Heillä oli toki asialliset latuhiihtosukset ja varusteet, eikä pujottelutaito mikään rasite ollut. Nyt riitti aikaa enempi maastohiihdon perusliikkeille, olihan paikalla opettamassa, enkä oppimassa laskutaitoa. Mutta jos maastohiihtoa opettajaksi aikoville oli hyvät varusteet, niin sitä ei voi sanoa oppilaista, ne kun olivat pääasiallisesti kovin nuoria, eivätkä kaikki läheskään omistaneet suksia. Leveät ja raskaat olivat Aasian-miehen sukset, kirjoitettiin vuosisadan vaihteessa ilmestyneessä hiihtohistoriassa, mutta näin ei ole enää ainakaan kauan Japanissa. Käyntini Japanin suuressa Hagan-suksitehtaassa todisti, että uudella maastosuksi osastolla työskenneltiin kuten tutkimuslaboratoriossa konsanaan.

Mielestäni Hokkaido tarjoaa maailman parhaat olosuhteet harrastukselle. Lumettomia talvia ei tunneta eikä arktista kylmyyttä, Judoistien ja Geishojen maailmaan on nyt istutettu kuntohiihdon siemen. Kolme viikkoa on aivan liian lyhyt aika, jotta sen perusteella voisi esittää mitään konkereettista kuvaa Japanin hiihdosta, mutta perästä kuuluu, sanoi totinen torvensoittaja. Ensi talveksi on latuverkosto valmis Sapporossa ja n. kymmenessä sen ympäristökaupungissa. Latuverkostoa hoitavat matkani aikana perustetut Erik Pihkalan "arcos-ski" seurat. Hiihtoon innostavat Hokkaidon kansanjohtajan, kuvernöörin "Tahkomaiset sanat": "Meidän on lähdettävä siitä, että lapset liikuen käyvät koulua, eivätkä istu vain pulpetissa ja kulku-välineissä". Itse hän esimerkillisesti suoritti hiihtolenkin joka aamu yksityisasunnon suuressa puutarhassa, mikä ei ollut väheksyttävää, sillä mitä isot edellä sitä pienet perässä. Vierailuni oli kun valtiovierailu konsanaan juhlivne seremoinioineen, josta vielä: Kiitos kuvernöörille. Vanhan hiihtäjän sydäntä lämmittää vielä tietoisuus siitä, että tehokkain keino audienssin saamiseksi Hokkaidon puistoon olivat sinne pyrkiville sukset. Muut tärkeillä asioilla liikkujat saivat kyllä alistua noudattamaan poikkeuksetta parlamenttitalon virka-aijoja.

* * *

Edellä on kerrottu miten yhteistyö suuressa maailmassa sujuu kuntohiihdon ja kilpahiihdon välillä. Niistä tuli mieleeni eräs tapaus. Laturetki- ja tunturihiihtokokemuksestani voin sanoa, että hyvin usein susimerkillä varustettu henkilö kokeilee suksiaan vasta kevät hangilla Lapissa. Tämä on synti, etten sanoisi häpeä. Eikä siihen auta selitys, että etelässä ei ole päässyt suksia kokelilemaan kertaakaan, sillä vähällä vaivalla löytyi jo tammikuulla esim. Nuuksiosta hiihtokelpoinen latu ja helmikuun loppuun mennessä oli jo hiihdetty mm. Finlandia-hiihto, johon osallistui yli 3000 hiihtäjää aina Lapin perukoilta asti. Helsingin Latu julkaisi omassa tiedotuslehdessään Finlandia-hiihtoon osallistuneiden jäsentensä nimet. Mallikelpoinen tapa huomioida laturetkelle osallistuneet Sillä lailla!

En ole onnistunut analysoimaan syytä siihen, miksi niin moni tunturihiihtäjä ja innokas tunturikerholainen karttaa hiihtoa laturetkien muodossa. Olisko syynä ujous vai esiintymishalu, kuten eräässäkin tapauksessa. Eräällä paikkakunnalla tekivät ulkoilutoimen edustajat pururadan asuntoalueen laitaan. Paikkakunnan naisjärjestön toimesta ja vaatimuksesta rata siirrettiin asuttamattomalle alueelle. Jonkin ajan kuluttua samat naiset vaativat radan siirtämistä alkuperäiseen paikkaan. Pitihän kaikkien nähdä, miten hyviä hölkkääjiä he olivat.

ERIK PIHKALA

ja, jotka usein johtivat nurinmenoon ja niinpä allekirjoittanut saikin Lekon hinaamisen kokonaan huolekseen, saipa vielä arvonimenkin — Tulppion veturi.

Jääkelillä tulee Leko perässä kuin ajatus, mutta syvässä latuurassa nuoskaisen luö en jarruttaessa kaminaa kolmelta puolelta sen hinaaminen ei ole leikintekoa. Tulee mieleen, kuka siinä erämaahan mahtaakaan jäädä, Leko tai sitten hinaaja ja kamina yhdessä. Keväällä vain vaalenneet luut kertoisivat tarinan saaneen synkänpuoleisen lopun.

"Petronellamme" — Pirkko laittoi tavan mukaan aamupalan ja niin lähdimme kohti Manto-ojan kämppää. Moottorikelkan jälkeä ei Manto-ojalle johtanut, umpihankeen oli toivotonta yrittää. Vierihaaran kämpälle sentään pääsimme, hyvä että edes jonnekin. Nyt oli totinen paikka edessä. Olimme ajaneet itsemme miltei rajan pintaan. Viisi vaelluspäivää oli enää jäljellä ja matkaa kartalla puolikilometriä". Siinä välähtikin ensimmäisen kerran kauhistuttava ajatus mieleemme, — jospa emme edes pääse Kiilopäälle ja pääsemmekö yleensä edes mihinkään muuallekkaan. Koko retken onnistuminen oli vaakalaudalla.

Ei kuitenkaan niin vaakalaudalla, etteikö kämpän perin hyväntuntuista saunaa olisi lämmitetty. Saunottiin ja syötiin ja Eeron ehdotuksesta kukin kirjoitti paperilapulle arvionsa tilanteestamme. — Missä olemme tulevana perjantaina kello 20.00 ja millä keinoin olemme edenneet? Voittaja pistää sitten kahvit, missäs muualla kuin — Kiilopäällä. Laput sinetöitiin tyhjään Porevitpurkkiin odottamaan avauspäivääsnä.

Vielä päätimme yrittää. Lähdimme illansuussa Manto-ojaa kohden.

Vastatuuleen puskimme umpihangessa, lumen ryöpytessä valkoisina pilvinä ympärillämme. Nurin mentiin, kukin vuorollaan, autettiin kaveri pystyyn, se oli tuskien taivalta — tosi rypemistä. Hiljalleen etenimme... Vierihaaran suolta saimme nähdä vielä vaikuttavan näyn. Pyry oli tauonnut ja ilta-aurinko kultasi idässä, noin 15 km päässä Korvatunturin huiput — "koukhauksemme" oli tältä osin onnistunut. Myöhään illalla avasimme Manto-ojan kämpän oven. Kämppä oli kertakaikkiaan viehättävä. Hirret mustuneet, mutta kaikki oli siistiä. Lavereilla porontaljat pehmikkeinä, kalustuksena keloista tehdyt pöytä ja penkit. Voi sitä tunnelmaa joka kämpässä vallitsi. — Iltapuuhat tehtiin, letut jaksettiin paistaa ja sitten, kellon osoittaessa keskiyötä hiljenimme hyvin ansaittuun uneen.

● JOKI JOLTA EI OLE PALUUTA

"The riwer, no return" — Jaurujoki, sitä kohden aamulla lähdimme. Jos sen tavoittaisimme, ei olisi kuin yksi mahdollisuus, eteenpäin — Kiilopäälle. Siitä kuinka nyt kävisi riippuisi aivan onnistuisiko retkemme. — Meillä oli onnea, pohjoiseen poroaidan viereen oli ajettu moottorikelkalla suhteellisen kantava jälki. Meillä oli mahdollisuus päästä eteenpäin. Muutaman kilometrin hiihdettyämme latumme ylitti tuoreet suden jäljet. Susi oli tullut poroaidan läpi idästä ja juosta hölkytellyt länttä kohden. Siinä kulkivat ristiin erämaan todellinen asukas, kaksi tunturisutta ja kolme "pikku hukkaa", — olimme tulleet "suden maahan". Tunsimme itsemme tunkeilijoiksi ja lähinnä rinnassa tuntuva tunne oli hiljainen anteeksipyyntö siitä, että tunsimme häiritsevämme erämaan asukkaiden rauhaa. — Poikkesimme Keskihaaran kämpälle, sen katto oli romahtanut. Jatkoimme matkaa ja saavuimme viimein Jaurujoen kanjonin reunalle. Olipa alastulo, lähinnä kierimme alaspäin. Yhdessä vaiheessa roikkui Lekon vetäjä pystysuorassa rinteessä Leko vetoaisastaan puun toisella puolella. Alas päästiin — yhteisvoimin, Unton Fisherit olivat saaneet sen verran kantoa alleen, että vetäjämme Peuraselän kämpän ovella jo tarjoili kahvia ja lihalientä muiden sinne saapuessa. Olimme noin kolmen kilometrin päässä rajavyöhykkeestä. Vieraskirjasta luimme ystävämme Timon terveiset hänen vaellukseltaan Raja-Joosepista Tulppioon. Kiitos vain Timo.

● POIKKI SAARISELÄN

Seuraavana aamuna roikkui Unto nilkassa jo siinä viiden tienoilla, matkaan vaan. Oli nuoskakeli, satoi lunta, mutta nyt pysyimme jo sentään hangen yläpuolella. Paakkupohjasuksin tallusteltiin Tahvon tuvalle. Leko oli vaikea hinattava viistossa rinteessä. Se putosi kerran Jaurujokeenkin ja jos pakkasta olisi ollut, olisi siitä melkoinen jääpatsas kehittynyt. Miten teltta silloin kaminan sisältä otetaan olisikin vaatinut melkoista erätaitoa. Tahvolla saunottiin. Oli pakko, sillä edellisenä iltana juuri ja juuri saimme Eeron Peuraselän saunan ohi pitkän maanittelun jälkeen.

Mutta aika riensi, oli enää kolme ja puoli vuorokautta jäljellä ja matkaa yli puolet tekemättä. Päivämatkoja oli pidennettävä. Siihen oli nyt mahdollisuus, sillä vaikka keli olikin nuoskainen, olivat ladut koviksi hiihdetyt, ei enää tarvinnut ihan kulkea kanervikkoa myöten.

Matka joutui Siulan ruoktulle — tunti ja 5 km ja se oli sentään jotain tällä matkalla kokematonta. Siulalla oli tilaa — jäimme taloksi. Oli sentään asia, joka ei antanut rauhaa. "Vongoaivi" — siinä se oli melkein nurkan takana ja vieläpä eräänä retkemme tavoitteena. Sen rinteitä lasketellen oli luppopäivämmekin alunperin suunniteltu vietettäväksi.

Illan jo alkaessa hämärtää lähtivätkin Teppo ja Pauli vähin äänin Vongoivanjokea ylös. Satoi hiljalleen lunta. Honkatehtaanojan antaman suojan turvin oli suunta suoraan huippua kohti. Hanki kantoi, eikä suksenpohjiakaan pahemmin takeltanut. Kuru madaltui, sen antama suoja loppui, — siihen myös oli päätettävä tunturin valloittaminen. Sen rinne häämötti edessä, kompassisuunta oli suoraan huipulle, matkaa kartalla oli "kynnen verran", nousua noin 150 metriä. Vilkaisu toveriin, jonka kasvot alkoivat muurautua umpeen jäätyvästä lumesta, jota lännestä riehuva myrskytuuli kiidätti aavemaisena rinteellä. Tuuli oli repiä anorakin päältä, oli vain yksi vaihtoehto — kunnioita tuntureita. Käänsimme sukset ja laskettelimme huimaa vauhtia alas Vongoivajoen laaksoon. Siellä illan jo pimetessä satoi hiljalleen lunta ja maisema oli kuin kauniista postikortista. Mutta me tiesimme — tunturissa tuulee — sinne ei ollut nyt asiaa.

Seuraavana päivänä riepotteli lumimyrsky joukkoamme Vuomapään etelärinteellä matkalla Hammaskurun kämpälle. Sieltä jatkoimme Luirolle ja oli oikeastaan huvittavaa, että nyt olimme alkuperäisessä aikataulussamme kiinni. Sinne olivat kuitenkin jääneet luppopäivät, Vongoivat, Mukkakönkäät, Muorravaarakka. Niistä oli jouduttu tinkimään, toisaalta oli nyt mukava tunne — olimme selvinneet, ainakin melkein.

● "PUHUVIA" RIEKKOJA JA "TOTTELEVAISIA" KUUKKELEITA

Luirolta jatkui matkamme "Vintilän kievarin" ohitse Suomun ruoktulle, jonka varaus- ja autiotuvat täyttyivät lattioita myöten, niin oli paljon porukkaa liikkeellä. Autiotuvan puolelta ylälaverilta saimme paikat, ei hätää sen puolesta, mutta tuskallista oli yrittää nukkua kuumassa kämpässä, oli "happo" loppua ihan tykkänään. "Nyt häivytään ulos, ennenkuin viimeisenä yönä tukehdutaan", nykäisi Pauli Teppoa keskiyön tienoilla, mutta ei löytänyt poika pimeässä vaatteitaan. Samassa kahahti kaksi moottorikelkkaa ruoktun pihalle ja siinä hälinässä pääsi Paulikin ulos. Oli suurenmoinen tunne haukata raitista ilmaa, kämppään ei tottavie mieli tehnyt. Moottorikelkoilla liikkujat olivat kaksi pohjoisen poikaa, joista toinen — Paavo, aito lappalainen. Päätettiin siinä jäädä kolmisin ruoktun pihalle yöksi, siitä vaan kahvitulien tekoon.

Eivät syttyneet märät puut suosiolla. "Ootahan", tokaisi Paavo, haki moottorikelkalta bensakanisterin ja valeli siitä puille. Johan syttyi, — yhdellä tikulla näyttäen, piti oikein taaksepäin hypähtää, niin railakkaasti syttyivät kahvitulet. Siinä kahviteltiin. Kerrottiin puolin ja toisin aina vain hurjempia tarinoita kalastuksen ja metsästyksen tiimoilta. Kaadettiin sudet, ahmat ja karhut, kunnes niitä tuntui olevan valtava keko nuotion viereen ladottuna. Aina vain useampia reikiä piti porata Lokan tekoaltaan jäähän kalojen yön mittaan saadessa aina vain lisää pituutta ja paksuutta. Ei pärjännyt etelän mies jutuissa — kuunteli vain tarkasti ja painoi mieleensä...

Nuotio hiipui. "Haethan kuivaa puutha", tokaisi Paavo. Hän kiinnitti reen moottorikelkan perään, sitoi rekeen moottorisahan ja karautti täyttä vauhtia pimeään metsään. Siihen jäätiin Alpon kanssa istuskelemaan. Tarinat jatkuivat, koillisen taivaalla loimusivat revontulet. Ne häilyivät vielä hetken, vetäytyivät sitten pois, aamu alkoi valjeta.

Suomujoen takaa kuului riekon ääni. "Haluatko juttukaverin", kysyi pohjoisen mies. Alkoi samalla maanitella riekkoja mitä ihmeellisimmillä äänillä ja niin kävi, että hetken päästä tarinoivat mies ja riekko noin metrin päässä toisistaan. Lopulta riekko kyllästyi, ehkä huomasi tulleensa vähän petetyksikin ja niin se lähti jatkamaan keskeytyneitä aamupuuhiaan.

Kuukkeli lennähti puun oksalle. "Annahan voitha", sanoi Alpo. Voinokare heitettiin maahan, lintu haki sen ja lennähti puun oksalle. "Älä siihen jää, meneppä tuonne", viittasi Alpo kauemmaksi. Ja ihme, sillä kuukkeli tosiaankin lensi osoitettuun suuntaan. "On tultu tuthuiksi", oli lapin miehen lyhyt kommentti tapahtumista.

Mutta missä Paavo. "Kylhä se silthä tulhee", sanoi Alpo, huitaisten paljon puhuvan laajan kaaren kädellään. Tulihan Paavo, täyttä vauhtia, kuten oli mennytkin. "Siinä puutha", viittasi Paavo taakseen. Missä? Ei ollut "puutha", ei ollut edes rekeä kelkan perässä. Oli ilmeisesti jossain hurjassa kurvassa pudonnut reen perästä. Kyllä nauru kelpasi. Reet, moottorisahat ja puut löytyisivät aikanaa, nyt oli muita huolia. Paavon jalka oli lonkasta sijoiltaan, oli menty nurin kelkan kanssa. Ja siinä sai etelän retkeilijä oppitunnin ensiavusta erämaassa. Paavo heittäytyi selälleen hangelle Alpon käydessä kumppaninsa jalkaan kiinni vetäen ja retuuttaen voimiensa takaa. Lumi pölisi. Ja kumma kyllä sillä nivelet saatiin silläkeinoin järjestykseen. "Pithää osata täälhä kaikenlaista", oli tohtorin mielipide asiasta.

Aamu oli jo valjennut, olisi aika lähteä taipaleelle. "Pistähän herätyskello soimaan", kehoitti allekirjoittanut Paavoa. Muuta ei tarvittu. Mies hyppäsi kelkkansa selkään ja lähti täydellä vauhdilla ja suurimmalla mahdollisella metelillä kiertämään kämppää. Jopa tehosi, ovien täydeltä lappoi kansaa pihalle. Ulkonaolijoilla oli hauskaa laskiessaan kuinka palajon väkeä sisään olikaan mahtunut.

● KIILOPÄÄLLE

Taivaalla oli "outo valoilmiö" — aurinko. Raskain jaloin kiipesimme Suomun vartta ylöspäin. Matkalla kahviteltiin, ei ollut kiirettä, hidastettiin menoa, — oli vaikeata, hyvin vaikeata jättää vapaa erämaa. Aurinko paistoi täydeltä terältä, tuntu-

Jatkuu 6. sivulla

Jonne, Suomen Ladun toiminnanjohtaja Frans Saastamoinen, täytti tammikuun 29 pnä 60 vuotta. Jonne on ollut mukana perustamassa Tunturilatua ja niinpä hän sitten kuului ensimmäisinä vihittyjen tunturisusien joukkoon. Tunturiladun puheenjohtajisto Antero Tarvainen ja Aarno Wäänänen onnittelemassa päivänsankaria.

Tunturilatu-lehti on vuodesta 1965 syntynyt Erkki Wikstenin kokoamana. Samalla ovat syntyneet matkan varrelle osuneet juhlajulkaisut. Erkin täyttäessä 5. 3 puoli vuosisataa, kävivät häntä tervehtimässä Tunturiladun edustajat Sirkka Laakso, Antero Tarvainen ja Toivo Harjanne luovuttaen muistoksi susinilin.

Jatkoa 1. sivulta

● SUSIVALIOKUNTA pohdiskeli uusia susivaatimuksia viime talvena ja laati ehdotuksen Tunturiladun johtokunnan puitavaksi. Johtokunta puolestaan teki esityksen viime vuosikokoukselle, jossa pykälät nuijittiin. **Nyt ovat uudet susivaatimukset voimassa,** ja koskevat siis jo ensi syksynä susiksi aikovia. Uusittuja anomuskaavakkeita saa Suomen Ladun toimistosta, samoin kuin monista susivaatimuksista selityksineen, jotka myös tässä julkaistaan.

Vaatimuksia on sekä Tunturisusien että Johtajasusien osalta korotettu, viimemainittuja reippaastikin. Tunturisudeksi ei enää pääse yhdellä eräretkellä, vaan eräretkiä tarvitaan vähintään kaksi, toinen kesällä ja toinen talvella. Muilta osin vastaavat vaatimukset entisiä. Johtajasusilta on korotettu vaadittavien eräretkien määrä peräti kahdeksaan. Eräretkien lukuhan kokemuksia mittaa, eivätkä pelkät tunturikäynnit. Pitkien 150 km eräretkien määrää on lisätty, huippuja hiukan lisätty, johtajasusivaellus ja vaatimus harrastusnäytteestä ovat entisellään. Mutta ennen kaikkea johtajasuden on osattava johtaa eräretkiä. Tätä ei opita koulunpenkiltä eikä kursseilla, vaan käytännön vetäjäkokemuksen kautta, ja niinpä pelkää eräretkenjohtajakurssia ei enää katsota riittäväksi. Eräretki on johdettava vähintään kerran kesällä ja kerran talvella. Ensiaputaito ruostuu herkästi käytön puutteessa, ja on katsottu aiheelliseksi vaatia johtajasudelta melko tuoreet tiedot ja taidot. Pykälien selityksiä on lisätty ja tarkennettu, ja yritetty tehdä vaatimukset mahdollisimman yksiselitteisiksi ja selkeiksi. Porsaanreikiä silti varmasti tulee löytymään saivartelijoille vieläkin. Muistakaa kuitenkin, ystävät, että tärkeämpi on lain henki kuin kirjain.

Jatkoa 5. sivulta

rien rinteet kimalteliwat, silmiä häikäisi. Lappi antoi sinä päivänä meille parastaan..... Ohitimme Niilanpään, lähestyimme Kiilopäätä. Teppo ja Pauli kävivät vielä kiertämässä Kiilopään rinteellä olevan Sompion seidan idän ja pohjoisen kautta. Eihän retkeä voinut päättää livahtamalla varkain seidan etelänpuolelta. Vinhasti laskimme Ladun majan pihaan, potkaisimme sukset jaloistamme ja nostimme rinkat majan seinustalle. Kolistelimme lumia pois kengistämme, astuimme sisään – eräretkemme oli päättynyt.

Illalla avasimme viikkoa aiemmin tehdyt ennustukset retken loppuunsaattamisesta. Ihmeen optimistisia olimme Vieriharjun kämpällä olleet," olemme ajoissa Kiilopäällä – kelit paranevat – mutkat oikaistaan – luppopäivästä luovutaan, mutta hiihtäen tulemme perille" Ainoastaan Pirkon lapussa luki," pyrimme Kemihaaran rajavartioasemalle, soitamme sinne saman Alatalon taksin, joka meidät Martista Tulppioon kyyditsi. Sitten tulemme etelään – Kiilopää ei tule meille edes taivaanrannalla siintämään." Oli sentään Petronellakin onnellinen, ettei hänen arvailunsa toteutunut.

Teppo lähinnä "oikein" vastanneena tarjosi porukalle kahvit lähistöllä – Rönkönojan varrella sijaitsevassa Sähkömajassa. Paikassa joka aikoinaan oli ollut lapinkäyntiemme tukikohta ja jonka vieraskirjaan Teppo ja allekirjoittanut aina tilittivät retkiensä pääpiirteet Kiilopään maastossa liikkuessaan. Iloinen leikinlasku täytti majan, kahvit joimme, Eero sai keltaista marmeladia – kauan kaipaamaansa. Majan kestityksestä pääsi osalliseksi myös vanha ystävämme "Hilma", joka ties monettako kertaa oli ollut vaeltamassa tunturimaassa ja jonka Kiilopäällä taas sattumoisin kohtasimme. Pitäjän rajaa hiihtäen nousimme vielä kerran ylös Kiilopäälle. Kaukana idässä siinsi Vongoiva, meiltä valloittamattomana. Mielemme oli kuitenkin hyvä – seuraava retki alkoi hahmoittua hiljalleen. "Vongoaivi" sinne kulkisi matkamme.

● KOHTI ETELÄÄ

Juna lähti Rovaniemeltä. Palaverissa analysoitiin vielä Unton hytissä tarinoiden retken vaiheita. Porukkamme oli selviytynyt hyvin henkisesti ja ruummiillisesti, mutta retki oli oiva oppitunti siitä, miten hyvissä olosuhteissa helpoksi suunniteltu vaellus voi kelien huonotessa tulla hyvinkin raskaaksi ja vaikeaksi saattaa kunnialla loppuun. Huonon kelin vaihtoehto vaellussuunnitelmassamme olisi ollut hyvinkin paikallaan, toisaalta "koukhaustamme" olisi ollut hieman vaikeata toisin päättää. "Koska lähdetään uudestaan", kyseli Eero silmät loistaen – katsotaan, katsotaan ja niin porukkamme hiljaa vetäytyi retken viimeiselle asentopaikalle. Juna kiiti kohti etelää – vaelluksemme oli auttamattomasti ohitse...

muistiin merkitsi

PAULI HAKULINEN

Epäselvät ja tulkinnanvaraiset tapaukset joutuu susivaliokunta tai Tunturiladun johtokunta edelleen ratkomaan omalla oikeustajullaan.

Leikkiähän tämä tietysti, on vaikka totta toinen puoli. Tääthyyn pääseminen on kummiski senverran juhlallista, että pentuja sopii ensinä vähän äkseerata. Ja seuraavassa varsinaiset pyhkätät:

TUNTURI-, JOHTAJA-, IKÄ- ja KUNNIASUDET

Jokainen lapinkävijä, joka pitää Lappia arvossa ja on kiintynyt Lapin luontoon ja sen aitoon elämänpiiriin, pyrkii varmaankin Tunturisusien kokeneeseen ja erähenkiseen laumaan.

Tunturisudet ovat lapinkävijöitä, jotka kaikki täyttävät tähän korkeaan arvoon pääsemiseksi asetetut vaatimukset. Ne jakautuvat neljään eri arvoasteeseen. Kunniasuden vaativa arvo on kaikkein korkein. Seuraavina arvoasteikossa ovat Ikäsudet, Johtajasudet ja varsinaiset Tunturisudet. SUDEN ARVO VELVOITTAA!

MERKKIEN JA ARVOASTEIDEN SÄÄNNÖT:

Kunniasudeksi ja Ikäsudeksi Tunturilatu kutsuu erityisen ansioituneet jäsenensä. Johtajasudeksi ja Tunturisudeksi anotaan. Anomusten viimeinen jättöpäivä ilmoitetaan vuosittain Tunturiladun kiertokirjeellä tai Tunturilatu- ja/tai Latu ja Plku-lehdessä.

1 §.

Tunturilatu voi myöntää jäsenilleen näissä säännöissä mainitut arvonimet: Tunturisusi, Johtajasusi, Ikäsusi, Kunniasusi.

1 §. TUNTURISUSI

Arvonimen "Tunturisusi" susivaliokunta myöntää anomuksesta oikean tunturihengen omaavalle, 18 vuotta täyttäneelle ja myös anomusvuotta edellisen vuoden Tunturiladun jäsenenä olleelle henkilölle, joka on

2) suorittanut vähintään viisi tunturikäyntiä, joista ainakin kahden on oltava tunturiretkiä, toinen kesällä ja toinen talvella, ja joista ainakin jommankumman on oltava vähintään 150 km pituinen ns. "tunturisusivaellus",

b) esittänyt tunturisusivaelluksestaan hyväksyttävän, omakohtaisen retkiselostuksen,

c) käynyt vähintään kymmenellä eri tunturinhuipulla,

d) kuntosuorituksena hiihtänyt ja/tai kävellyt vähintään 600 km vuodessa kahtena eri vuotena,

e) suorittanut ensiapukurssin tai omaa vastaavat taidot,

f) suorittanut suunnistuskurssin tai omaa vastaavat taidot.

Tunturisusi on oikeutettu kantamaan Tunturisuden merkkiä, jonka paikka on rintapielessä vasemmalla puolella.

3 §. JOHTAJASUSI

Arvonimen "Johtajasusi" Tunturiladun johtokunta myöntää anomuksesta susivaliokunta kuultuaan ansioituneelle Tunturiladun jäsenelle, joka on a) vähintään kaksi vuotta aikaisemmin saanut Tunturisuden arvon,

b) tehnyt vähintään kahdeksan tunturieräretkeä, joista kaksi talvella ja ainakin yksi vähintään 300 km pituinen ns. "johtajasusivaellus", sekä sen lisäksi ainakin kolme yli 150 km pituista tunturisusivaellusta,

c) tehnyt johtajasusivaelluksestaan hyväksyttävän, omakohtaisen retkiselostuksen,

d) käynyt vähintään 30 eri tunturihuipulla, joista vähintään viiden on oltava yli 1000 m korkeita,

e) hyväksyttävästi suunnitellut ja johtanut vähintään yhden tunturieräretken sekä kesällä että talvella,

f) tehnyt seikkaperäisen selostuksen yhdestä johtamastaan sekä kesäettä talvitunturieräretkestä,

g) tehnyt hyväksyttävän Lappiin tai Lapin retkeilyyn liittyvän harrastusnäytteen,

h) suorittanut ensiapukurssin. 5 vuotta vanhempaa suoritusta ei hyväksytä, ellei taotoja ole todistettavasti muuten pidetty yllä.

Johtajasusi on oikeutettu kantamaan puneisella punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä, jonka paikka on rintapielessä vasemmalla puolella.

4 §. IKÄSUSI

"Ikäsudeksi" Tunturiladun johtokunta kutsuu kokeneen Tunturi- tai Johtajasuden, joka on osoittanut erityisä ansioita eräretkeilyn ja tunturilatutoiminnan edistämiseksi. Ikäsudesta tulee samalla Tunturisuden ainaisjäsen.

Ikäsusi on oikeutettu käyttämään Ikäsuden sauvaa sekä kantamaan harmaalla punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä.

5 §. KUNNIASUSI

"Kunniasudeksi" Tunturiladun vuosikokous voi johtokunnan esityksestä kutsua latutyössä erittäin ansioituneen, Tunturiladun johtotehtävissä tai muussa tunturiretkeilyä edistävässä tärkeässä tehtävässä toimineen Tunturiladun jäsenen.

Kunniasudesta tulee samalla Tunturiladun ainaisjäsen.

Kunniasusi on oikeutettu kantamaan kultaisella punoksella reunustettua Tunturisuden merkkiä.

6 §. MUUT MÄÄRÄYKSET

1. Susivaliokunnan muodostavat puheenjohtaja ja viisi kokenutta, vähintään Johtajasuden arvon omaavaa Tunturiladun jäsentä, jotka välitaan vuosittain Tunturisusien kokouksessa.

2. Ikäsusien, Johtajasusien ja Tunturisusien juhlallinen vihkiminen tapahtuu Susivihkiäisissä, joiden ajan ja paikan Tunturiladun johtokunta päättää.

3. Kunniasuden arvon luovuttamisesta päätetään kussakin tapauksessa erikseen.

4. Vain näiden sääntöjen mukaan virallisesti nimetyt sudet ovat oikeutetut kantamaan arvoaan vastaavia tunnuksia.

5. Susista pidetään luetteloa.

7 §.

Tunturiladun johtokunta voi peruuttaa suden arvon törkeän, tunturihengen ja ja Lunturiladun tarkoitusperien vastaisen rikkomuksen vuoksi.

8 § SÄÄNTÖJEN TULKINNAT

1. Tunturialueiksi lasketaan napapiirin pohjoispuolisessa osassa Suomea, Ruotsia ja Norjaa olevat alueet sekä Ruotsin ja Norjan muut suurtunturialueet.

2. Tunturikäynniksi lasketaan vähintään kolmen päivän oleskelu tunturialueella.

3. Käyntikerroiksi lasketaan erillisten käyntien lisäksi yli 30 päivää kestäneestä oleskelusta kerta jokaisesta alkavasta 30 päivän jaksosta.

4. Tunturiretki on retki, joka varustautuneena kävellen tai hiihtäen ja ilman välillä tapahtuvaa muonatäydennystä suoritetaan asumattomassa tunturiseudussa ja kestää vähintää kuusi vuorokautta. Tunturieräretki on pääosin suoritettava viitoittamattomalla reitillä.

5. Tunturisusivaellus on (maastohyvityksineen) vähintään 150 km pituinen vaeltaen suoritettu tunturiretki.

6. Johtajasusivaellus on (maastohyvityksineen) vähintään 300 km pituinen vaeltaen suoritettu tunturieräretki.

7. Kesäeräretkeksi katsotaan kävellen tehty retki ja talvieräretkeksi hiihtäen tehty retki.

8. Kaikki eräretket lasketaan myös tunturikäynneiksi.

9. Vaeltaen suoritetun eräretken pituus lasketaan karttakilometreissä lisättynä maastohyvityksellä, mutta ei paino- tai muulla hyvityksellä. Vaeltaen suoritetun eräretken kokonaispituuteen saa laskea mukaan enintään ¼ kilometrimäärästä ilman täydellisiä varusteita tapahtuvaa retkeilyä.

10. Kilometrimäärää laskettaessa karttakilometreihin voi lisätä maastohyvitystä aina 20%iin saakka maastosta riippuen.

11. Huippu on puurajan yläpuolelle kohoava ja nimetty tai muuten tarkkaan määritelty tunturin korkein kohta. Yli 1000 m huippujen on oltava nimettyjä.

12. Huippujen lukumäärää laskettaessa samalla tunturikäynnillä ei saa laskea enempää kuin kolme 10 karttakilometrin säteellä. Seuraavalla tunturikäynnillä saa laskea samalta alueelta uusia käytyjä huippuja.

13. Muualla kuin Pohjoismaissa tehdyt suoritukset voidaan hyväksyä harkinnan mukaan.

14. Johdetulla eräretkellä tulee olla vetäjän lisäksi vähintään kaksi osanottajaa oman perheen ulkopuolelta.

15. Hiihto- ja kävelykilometrit lasketaan ajalta 1. 10. – 30. 9. ja ne saa suorittaa joko hiihtäen 600 km tai kävellen 600 km tai yhdistäen hiihtoa ja kävelyä yhteensä 600 km. Polkypyöräkilometrit jaettuna neljällä hyväksytään. Melontakilometrit jaettuna kahdella hyväksytään.

16. 600 kilometrimäärän suoritustodisteena voidaan käyttää

a) Suomen Ladun latumerkin suoritusta

MAANKUULUT
SELKOS
TUOTTEET
retkille - ulkoiluun
Anorakkeja — erilaisia malleja
Retkipukuja — myös erill. takki tai housut
Hiihtohousuja — Lämminvuori puseroita
Verryttelypukuja — val. puuvillasta
Täydennykseksi:
Villapaitoja – Sukkia – Hiihtorukkasia – Leipälaukkuja – Suksipusseja – Pipoja
Ilmarinkatu 34
33500 Tampere 50, puh. 931—56 121
Korkeavuorenkatu 25
00130 Helsinki 13, puh. 90-611 354
Valmistaja
LK tuote Oy
Tampere

Hyvät retkeilyasut
Tenson ulkoilutakki, 100 % puuvillaa, väri vihreä, kiinteä huppu. Hinta alk. 275, –.
Erä-puku nailonilla vahvistettua eräsarkaa. Suojaava vyötäröpusero, housuissa reisitaskut, väri vihreä.
Hinta koot 46 – 52 233, –
koot 54 – 60 253, –
Sadeasu Ruska, kevyttä, lujaa nailonkangasta, sisäpuolella lämmittävä alumiinipigmentointi, pitää veden ja tuulen, ei jäykisty pakkasessa. Maastokuvioitu. Paino vain n. 350 g. Hinta 197, –.
Grönlannin takki Hinta 277, –
Grönlannin housut Hinta 178, –
Tässä on vain muutama esimerkki valikoimistamme. Lisää löydät myymälästämme ja retkeilyhallistamme.
PARTIO AITTA
Yrjönkatu 34, 00100 Helsinki 10
avoinna ma – pe 8.30 – 17.00
la 8.30 – 14.00
Palvelemme maaseutuasiakkaita postitse.
Tiedustele esitteitämme. OK

Muisti-kirjan lisä-lehdet

● Tämän kevään KUVAILTA on 13.5. klo 19 alkaen Helsingissä, TVK:n talolla Töölöntullinkatu 8. Kaiken kokoisia dioja ja paperikuvia voi esittää, samoin 8 ja 16 mm filmiä. Tule näyttämään retkesi meille kaikille kun kuitenkin kuvasit sen.

● KOLBMA kutsuu kaikkia tunturilatulaisia 10-VUOTISJUHLAANSA 21—22.5. Orivedelle, kts. sivu no

● Karhulan tunturisusikerho kutsuu merelle ja KUORSALOON 10—12. 6. sivulla no

● Susipesälle rakennetaan ensi kesänä keittokatos ja laituri. RAKENNUSTALKOISIIN kutsutaan täten tunturilatulaisia 23.7—7.8. välisenä aikana. Kuljetukset ja eväät pitää olla omasta takaa, eikä ennakkoilmoittautumisia ole. Pekka Huttunen johtaa rakennustöitä.

● VALOKUVAUSKILPAILUSTA kerrotaan tämän lehden sivuilla . Siispä nyt kuvakulmia etsimään. Kilpailu on tarkoitettu kaikille tunturilatulaisille.

● SUSIVIHKIÄISISTÄ kerrotaan lisää kiertokirjeessä, mutta paikka on vanha tuttu Dipoli ja aika 5.11.77. Vieraspaikkakuntalaisille pyritään järjestämään majoituksia.

● Uudet susivaatimukset ovat nyt voimassa. Anomukset on jätettävä lokakuun 1. päivään mennessä susivaliokunnalle ja uusittuja anomuslomakkeita saa Suomen Ladun toimistosta.

● SUSIKYRÖN/SUSIPESÄN AVAIMEN käyttöoikeuden lunastamisesta päätettiin viime vuosikokouksessa uusia seikkoja. Avaimen lunastusoikeus voidaan vain johtokunnan päätöksellä myöntää henkilölle, joka on viimeiset kaksi vuotta *ollut Tunturiladun jäsen. Hinta on* nyt 100 markkaa. Anomuslomakkeita saa Suomen Ladusta ja kerhoilta. Avaimen mukana seuraavia ohjeita sovelletaan molemmissa kämpissä.

● Kultavaltauksemme voimassaoloaika päättyi viime joulukuussa, joten "jos kultaa kaivannet" älä kaiva Susiäytsissä. Tunturiladun johtokunta on ryhtynyt puuhaamaan uuden valtauksen hankkimista.

● Seuraava TUNTURILATU-lehti ilmestyy marraskuun 5. päivänä. Siihen tarkoitetun aineiston tulee olla toimituksella syyskuun loppuun mennessä. Lähettäkää osoitteella Sirkka Laakso Päivärinteentie 11 A 13, 04200 Kerava.

● Terveisiä ilmoittajille: Ilmoittakaa TUNTURILADUSSA, joka leviää ympäri Suomen. Ilmoitushintamme ovat edelleen huokeat, 1 mk/palstamillimetri kaikilla sivuilla. Ilmoitusmateriaalin voi lähettää Sirkka Laaksolle tuohon yllämainittuun osoitteeseen ja lisätietoja puhelimitse k. 90-249066 t. 90-7073331.

Jatkoa 2. sivulta

määrä on pysynyt edelleen korkeana. Kerhoilloissa, joita on pyritty pitämään kerran kuussa, saattaa joskus nähdä vähän "uudempiakin" kasvoja, mikä on tietysti ilahduttavaa. Kerhoiltojen teemoina ovat mm. olleet purjehdus, Yrjö Metsälän ja Kullervo Kemppisen esitykset sanoin ja kuvin Lapin tuntureilta, kalastus, kartan teko sekä suot ja niiden elämä.

Monen kerholaisemme syksyn ruskaretken ja järjestetyn juhlavaelluksen päätepisteenä oli Kiilopää 18—19. 9., jossa vietettiin susiaiset. Tässä tilaisuudessa lisääntyi kerhommekin ikä-, johtaja- ja tunturisusien määrä. Jäsenemme ovat parhaansa mukaan yrittäneet osallistua Tunturilatu r.y:n toimeenpanemien tilaisuuksien järjestelytehtäviin niin susiaisissa kuin 30-vuotisjuhlallisuuksissa Ravintola Vaakunassa 20. 11. -76.

Sunnuntai- ja viikonloppuretkiä on entiseen tapaan järjestetty perinteisiin kohteisiin. Keskiviikon iltalenkkeily on jäänyt muutamaa kertaa lukuun ottamatta jokaisen omatoimiseksi harrastukseksi. Pariin otteeseen yritimme saada jäseniämme innostumaan luistelusta, mutta valitettavasti vain vähän kehnonlaisin tuloksin. Runsaslumisen talven ja muutenkin suksikelien luistavuuden vuoksi jäsenemme ovat saaneet täällä etelässäkin nauttia talvisista riennoista täysin mitoin. Ja luulen, että vähän yksi ja toinen on uskaltautunut pidemmällekin laturetkelle hyvän harjoituspohjan ansiosta. Ainakin Tahkon-, Finlandia-, Monnin-, Susi- ja Pirkanhiihto ovat olleet kerholaistemme suosiossa.

Kärrikaltiolla vietetyn pikkujoulun jälkeen olikin kavtsilaisilla edessään talvipäivien vieton suunnittelu tosi mielessä. Alunperin hiukan pelokkain mielin otettiin vastaan tällainen tieto, koska kuoktelaisten vuosi sitten järjestämät päivät olivat niin hienosti kokonaisuudessaan järjestetyt, että pelko epäonnistumisestamme häiritsi. — Päivistä lähemmin toisaalla lahdessä.

Äkäslompolossa

Hiihdän Äkäslompolossa
salomaita samoellen
selkosia seikkaellen
järvenpintaa pinnistellen
ponnistellen puron laitaa
lakiaavaa lasketellen

jyrkänteitä jyrytellen
pyrytellen pystypäitä.

Milloin lounas lompolossa
einespala erätiellä?

Silloin lounas lompolossa
einespala erätiellä
kuppi kuuma kulkijalle
hiukapala hiihtäjälle,
konsa koukkaan koivikkohon
rymistelen risukkohon
tervaskantoa
kaluan
kierittelen kiehisiä
kahvinkeitäntätuleksi
nokipannun nuolijaksi
Tervaksien tihkuessa
lapintulen lämpimässä
hyv on olla hymistellä
hohtehessa hangen hienon
kiteen kirkkaan kiehtoessa.

Äkäs-Kukas-mikäsjärvet
turvallista tietä tarjoo
helpon hien hiihtäjille
ladun lauhkeen laatijoille.
Siellä ukot ulkoileepi
työntää tasamaiden tantat.

Ylläs on ylitse muiden
Kesängille kestää hanki
latu lieto Lainiolle
pitkä pyhätunturille
Kievarille koko kierros.
Ompa Luojan lompoloissa
lapinlasten laitumilla
hukan hurjan huutamilla
karhun kuorsaamasijoilla
elo ylen onnellista
talvellakin tarpeellista
pakkasien paukkuessa
revontulten roihutessa
tuulen tuiman tuivertaissa
pyryn pohjoisen parissa.

AKSENTTI

Asiaa Tunturiladun kuva-arkistosta

● Arkistohoitajan esittely:

Kuva-arkistoa hoitelee oman arkistonsa ohella susi n:o 1114 Erkki J Tolvanen, syntyjään karjalaisia ja ammatiltaan valokuvaaja. Selviydyttyään viime sodasta hän otti uudeksi kotipaikakseen Helsingin. Oltuaan sitten muutaman vuoden valtion toimessa hän siirtyi kuitenkin filmin palvelukseen. Liikkuessaan laajalti filmiryhmien mukana hän joutui mm. "Rovaniemen Markkinoiden" filmausporukan, Repe Helismaan ja kumppaneiden seurassa kapuamaan Kaunis- ja Urupään tuntureille jossa ensi kerran näki Saariselän tunturiston levittäytyvän itää kohti kohotellen lakejaan toinen toisensa takaa sinisessä autereessa. Seurailtuaan vielä uteliaitten porojen käyttäytymistä niiden koparoidessa jäkäläänsä, iski tuo "Lapin purema" mieheen. Jo silloin Urupään laella tuli päätetyksi palaamisesta tähän maisemaan. Varsinainen tunturiretkeily alkoikin Erkin osalta vuonna-54 Haltin vaelluksella ja heti perään seuraavana kesänä Norjan patikoinnilla. Nyt lienee käyntikertoja Lapissa jo kolmattakymmentä, eräretkinä toistakymmentä sekä johtajasusivaellus Enontekiön käsivarressa v. 1976 kesällä. Nuo kaikki retket ovat olleet itse suunniteltuja sekä-johdettuja. Eri tuntureiden huippuja on sattunut eteen vain 37 joista 11 tavoittaa yli 1000 m. korkeimman ollessa vaatimaton Paraskaisi 1419 m. Signaldahlenissa, tuo katkaistu sokeritoppa joka näkyy Kilpisjärvellä Koltalahden takaa Markusfjellin naapurina. Onhan noissakin kuvioissa jo saanut kokea niin helteet kuin tuiskutkin ja tullut oltua monessa mukana. Taitoja sekä tietoja ovat vuodet antaneet vaelluskokemusten myötä.

● Arkistonhoitaja kertoo:

Toiminnasta Tunturilatu ry:n alkuajoilta lienee minulla kuitenkin ollut tietotyhjiö, kunnes kuva-arkiston hoitajana olen saanut haltuuni ensin irrallista kuvamaterialia joka tuli saattaa selkeään arkistolliseen muotoon, ja kun lisäksi tarjottiin neljää leikekirjaa täyttä historiikkia ensimmäisistä susista alkaen. Jo valkeni vähitellen koko Tunturiladun ja sen yksityisten jäsenten sekä ryhmien valtava henkinen, että fyysinen panos niin esimerkkinä muita innostaen kuin konkreettisena saavutuksena eräkämppien ja -kammien rakentajina keskellä lähes koskematonta napapiirin luontoa.

Varsinkin leikekirjojen historia on erittäin mielenkiintoinen. Jo alkulehdillä törmään tämän päivän kuluun "Pirkan hiihtoon" jonka ladun avaajina ovat olleet tunturilatulaiset tutkien reitin v. 1954 Niinisalosta Tampereelle.

Tulisiko miedän luonnehtia Tunturiladun edeltäjäksi jo v. 1935 lokakuun 4 pnä perutettua "Tunturihiihtäjien kerhoa", perustajina Urho Karhumäki, ministeri R v. Fienandt ja Aarne Castren joista leikkeet kertovat. Tunturihiihtäjien kerho julkaisi ensimmäisenä toiminta vuotenaan jopa kirjankin Otavan kustantamana "Tunturihiihto". Se järjesti retkiä Nuuksion Honkapirtille sekä talvella 1936 kaksi retkeä tuntureitillä Levi — Ylläs — Pallas — Ounas. Kerho toimi ja teki työtä tunturien tunnetuksi tekemisessä Suomen Latu ry:n perustamiseen saakka jolloin sen toiminta lakkautettiin, koska katsottiin tunturihiihdonkin kuuluvan laajemmalle pohjalla työskentelevän Suomen Ladun ohjelmaan. Kerhon varat luovutettiin Suomen Ladulle käytettäväksi tunturihiihdon edistämiseen.

On lyhytelokuvia hiihtoretkistä Haltille ja igloon rakentamisohjeita yksityiskohdittain Bjarne Lampènin piirroksin. Löytyypä kuvia 15. 8. 1952 lähtevästä retkikunnasta joka suuntasi kulkunsa rakennustöihin ikimuistoiselle "Sudenpesälle" Saariselkään. Kyllähän se ensimmäinen nimenomaan eräretkelyä varten Lapin tunturimaastoon rakennettu retkeilykämppä nousi kuin nousikin harjaansa. Ei se kuitenkaan ilman hikeä ja vastuksia liene tapahtunut koskapa kolmimiehisen tarvikkeita vetäneen ryhmän runo Eri-Aaronin kämpän vieraskirjassa kertoilee:

"Kolme miestä matkalaista,
kolme veturia painavaista
yli jänkäin vapain ravaa,
vetureita usein manaa.

"Tapetit" nuo Sudenpesään
perille nääs ennen kesää
saatava on, mitä maksoi
— nämä pojat sentään jaksoi.

Keli huono
naulat painaa,
moni vois'
jo olla vainaa ...

8. sivulla

Vihtta-kerhon kuulumisia

Tavanmukainen vuosikokous pidettiin tammikuun 26 p:nä ja asialistassa oli 17 eri kohtaa, jotka ripeässä tahdissa nuijittiin päätöksiin.

Täällä Vaasan korkeudellakin on taasen pitkästä aikaa vallinnut kunnon lumitalvi pyryineen ja pakkasineen. Olemmekin osaltamme tammi-helmikuun aikana järjestäneet kolme yhteistä hiihtoretkeä sekä lisäksi useat Vihtta-kerholaiset osallistuivat valtakunnalliseen Botnia hiihtoon. Täkäläisen Tunturikerho-Tammitieva-Fjällclubben r.y. kanssa yhdessä järjestimme illanvieton t.k. 2 päivänä Öjbergin hiihtomajalla, ja kun vielä lisätään, että sunnuntaina t.k. 6 päivänä tehtiin Kaukon bussilla vierailuretki Österhankmoon Vaasan suom.seurakunnan leirikeskukseen, jossa oli tilaisuus hiihdellä joko maastossa tai meren jäällä, sekä ravita kehoaan Meimi-emännän maukkaalla aterialla kahvituksineen, niin eipä ole ihme, että tyytyväisinä päivän antimiin iltapuolella matka suunnattiin takaisin kaupunkiin. — Siinä se alkuvuoden toiminta on suurin piirtein kerrottu — lisäksi suunnitteilla on myöhemmin tehdä tavanmukainen hiihtoretki Valassaarille.

A.O.

REPRINKKA

JÄNKÄ-LUXUS

- kaksiosainen
- molemmat osat irroitettavissa erilleen
- topatut kantoremmit voi irroittaa yläosaan, jolloin meillä on selkäreppu
- molemmat osat varustettu kahdella pikalukollisella sivutaskulla
- PVC-nailonreppukangasta
- teline 19 mm:n dur-alumiiniputkea
- paino n. 1,9 kg
- tilavuus n. 60 l.
- Mallisuojattu, n:o 1818

Nyt jo kaupoissa myös "ammattilaismalli" JS-LUXUS. Säädettävä "teleskooppi", lisätaskuja, lumilukko, kirves- ja virvelitunneli, iso läppä.

OY PETTEALA

MÄNNISTÖNKATU 10 26100 RAUMA 10
☎ 938 - 11 333 TELEX 65 122

Puheenjohtajan tähdenvälejä

Tarvitsemme jälleen jäsenistön myötävaikutusta, nyt vain entisestä poikkeavalla tavalla. Susipesä-nimestä herännyt keskustelu – tuloksena SUSI-TALAS – antaa aiheen laajenpaankin Lapin nimistöön ja sen oikeaan muotoon ja käyttöön liittyvään pohdiskeluun. Asiaan tulee paneutumaan pätevä paikannimistön asiantuntija, mutta tarvitsemme kirjoituksen pohjaksi lisää nimistöongelmia. – Joten kirjoittakaapa joko puheenjohtajan tai tunturiladun osoitteella ja kysykää Lapin nimistöön, sen alkuperään sekä oikeaan muotoon ja käyttöön liittyvistä seikoista. Esimerkiksi oma kysymykseni kuuluu: "Pitääkö SUSI-TALAAN eteläpuolisen tunturin nimi kirjoittaa S- tai Ts-alkuisesti". Toivoakseni avullanne saamme seuraavaan lehteen monipuolisen ja jäsenistöä kiinnostavan kirjoituksen Lapin nimistöstä ja olemme siten osaltamme vaalimassa kielemme oikeata käyttöä.

● Uusi tunturikerho on jälleen nähnyt päivänvalon. Keski-Suomeen on perustettu yhdeksäs, OUTSI-nimen saanut kerho. Toivotan kerholle ja sen vetäjälle Jouko Järviölle menestyksekästä taivalta alueen tunturilatulaisia kokoavassa toiminnassa. Toivon kerhon jo valmistuneessa jäsenmerkissä soivan ukkometson pään johtavan kerholaiset entistä innokkaammin eräretkille ja hiihtoladuille.

Jatkoa 7. sivulta

Löytyy sieltä turvekammien rakentajaa Tarvaista, Sinervää, Huttusta ja Lappeteläistä ja totta kai Immu Sorjonen vetämässä letkaa milloin Utsjoelle, milloin Saariselkään. Putkahtaa sivuilta Pihkalan Erik kumppaneineen "Valkoisen kuoleman maassa" Karoliinien ummettuneita latuja seuraillen.

Kulkee kuva, kääntyy sivu, vierii vuosi verkalleen lukuisista "Susivihkilikiäisistä" toiseen hokuhörppyineen noidan häärätessä suurta leukuaan pelottavasti heiluttaen. Pari kirjan aukeamaa kertovat "Tunturilatulaisten suurtyöstä" Lapissa – Ykin sillasta Ivalojoen yli ja kohta seuraa "Susikyrön" synty ja rajojen pyykitys. Jokin harva mustareunainenkin tapaus on kirjattu kansiin kertoen tunturilatulaisen poistuneen riveistämme.

Seuraa muutama aukeama Erik Pihkalan johtaman Grönlannin retkikunnan vaiheista niin mustavalkoisena kuin väreissäkin sen ollessa juhlavaa katsottavaa kuin luettavaakin, onhan asialla lehdistö kokonaisuudessaan. Eräretkivarusteiden kokeiluleiri vuonna -69, Marcialonga -71 ja Susiäytsi omana eldoradona sekä susivihkiäiset -72 Susikyrössä sävyttävät leikekirjan sivuja. On valtakunnallista vaellusta erätaidoissa kilpaillen ja jälleen uusia susia vanhojen parveen. Innostus vain näyttää lisääntyvän.

Siinä tuntuma arkiston sisällyksestä. Paljon se pitää kansissaan, mutta sen hoitajana toivoisin kuitenkin latulaisten ahkerasti muistavan arkistoa silloin kun jotakin erikoista Tunturiladun piirissä tapahtuu. Pankaapa paperilapulle tiedote missä ilmenee tapahtuma, aika ja paikka sekä henkilöt. Postittakaa tiedot valokuvan kera. Kuva liitetään arkistoon kuvaajan nimellä.

Valokuvat postitetaan osoitteella: Erkki J Tolvanen, Tapolanrinne 10. 01760 Vantaa 76.

PS. Jos jollakulla on hallussaan Tunturiladun 25-vuotistaipaleelta sen toimintapiiriin ja historiaan liittyviä valokuvia ja on halukas lahjoittamaan niitä yhteiseen kuvakokoelmaamme, otan ne mielihyvin vastaan.

Peeran laulu

Tule Peeran perukoille
pilvenreunan pientarille
tuulen tuiverrustiloille
lapinlinnun laitumille
pöllön pyyntimaisemille
kotkan kaitsemasijoille.
Peeralla on pitkät pellot
rakkarinteet rajattomat
kivipellot kiireettömät
laet laajat ajattomat.

Mukallekin mukavasti
tiet on tuuleen tarpojalle.
Kivet siell on kasapäinä
pahta piekanan pesänä.

Lumihuiput sinne siintää
konsa pilvi pakeneepi
veden pinta välkähtelee
konsa päivä paisteleepi
lompolot ja joet loistaa
konsa kilo kiilteleepi.

Tunturien tumma seinä
Peerajärven pintaan piirtyy
hattaroita hartioillaan
taikka pitkä pilven lonka.
Kesäkylän kulkemilla
lapinkylän laitumilla
astuu Antti potra poika
monen pounun ponnistaja
tunturien tunnistaja
porokarjan kasvattaja

Lapin naisen naurattaja
lohen loitsujen lukija
pyydystäjä punalihan.

Tule tyttö kaunotukka
ehättele etelästä
poika polun polkijaksi
keski-ikä kiertäjäksi
vanhempi vaeltajaksi.
Puro pitää pirteänä
norot nousut notkeana
suot ja särmät sitkeänä
polut pounut pontevana
pitkä matka piin kovana.

AKSENTTI

Tunnustusta puuhaajille

● Suomen Latu on myöntänyt 30-vuotiaan Tunturiladun ansioituneille puuhaihmisille seuraavat plaketit ja ansiomerkit:

● Kultainen ansioplaketti: 39 Toivo Harjanne.

● Hopeinen ansioplaketti: 194 Pekka Huttunen, 195 Väinö Martikainen, 196 Raimo Niklander, 197 Anneli Peltonen, 198 Yrjö Suuniittu, 199 Marui Tani, 200 Aarno Väänänen.

● Pronssinen ansioplaketti: 279 Reino Aaltonen, 280 Paavo Finnilä, 281 Marjatta Haikonen, 282 Annikki Hakavuo, 283 Anja Huhtala, 284 Eino Häjänen, 285 Eila Hämäläinen, 286 Sirkka Iivanainen, 287 Maire Kalanti, 288 Aune Konttinen, 289 Sirkka Laakso, 290 Kauno Laine, 291 Eila Lehtonen, 292 Lasse Lindberg, 293 Marjatta Lindberg, 294 Pentti Luostarinen, 295 Matti Mähönen, 296 Elma Mäkinen, 297 Rainer Paasonen, 298 Anja Pajunen, 299 Arvo Riilikangas, 300 Matti Rekola, 301 Kauko Romppanen, 302 Sirkka Seliste, 303 Tuulikki Sepänmaa, 304 Solveig Strömman, 305 Viljo Teittinen, 306 Mirjam Tyrväinen, 307 Veikko Tyrväinen, 308 Martti Valli, 309 Mauri Valtonen, 310 Eila Väänänen.

● Kultainen ansiomitali: 1. Antero Tarvainen.

● Hopeinen ansiomitali: 14 Antero Arola, 15 Reino Kärkkäinen, 16 Aare Orhanen, 17 Unto Pöntinen.

Jatkoa 1. sivulta

könen Kuokte 60, 5) Melto / Helonen Tunturilatu 56, 6) Huotari / Haikonen Kuokte 52, Mäntynen / Niiranen Kuhtta 52, 8) Mättö / Pajunen Kuokte 50, 9) Hjänen / Silpola Kuokte 43, 10) Hakulinen / Paakkinen Kavtsi 41, 11) Vilen 38, 12) Laukkanen / Palsila Kuhtta 23.

Luontoladun tulokset:

1) Matti Mähönen Kavtsi Hannu Niikko Kuokte 14 pistettä, 2) palkintoa ei annettu, 3) Pentti Jalo Kavtsi, Eino Luhas Tunturilatu, Inkeri Manninen Kavtsi, Jorma Vuorela Kuokte 13 pistettä, 12 pistettä: Reino Aaltonen Kuokte, Pauli Helonen Tunturilatu, Vappu Hietala Kavtsi, A. Jokivalli Kuokte, Kalle Karttunen Kavtsi, Väinö Martikainen Kolbma, Eero Melto Tunturilatu, Jukka Murtola Kuokte, Sirkka Seliste Kavtsi, Kari Yrjänäinen Njellä.

11 pistettä: Eero Härkönen Kuokte, Esa Härkönen Kuokte, Matti Rekola Kolbma, Marjatta Paakkinen Kavtsi, Anja Pajunen Kuokte, Raija Piipponen Kavtsi, Veikko Tyrväinen Njellä.

10 pistettä: Osmo Heino Kuokte, Jari-Pekka Kinnunen Kavtsi, Uolevi Mättö Kuokte.

9 pistettä: Anja Pere-Kinnunen Kavtsi, Teppo Rajala Kavtsi, Jukka Vilèn Kavtsi.

8 pistettä: Marjatta Haikonen Kuokte, Maire Kalanti Kavtsi, Gertrud Timgren Kavtsi.

● Tunturikerho Kolbma 10 v.

Kutsumme tunturilatulaisia 10 v. juhlaamme 21–22.5.1977 Orivedelle.

– Vapaata oleskelua keväisessä luonnossa.
– Näyttelyjä ja näytöksiä.
– Kilpailuja ja tehtäväpolkuja.
– Tunturikerhojen perinteinen yhteispalaveri.
– Iltajuhla nuotiolla.

Tunturikerhoille lähetetään tarkempi kutsu, muut voivat tiedustella sihteeriltämme Elma Mäkinen puh. 931–630537.

Tunturikerho Kolbma

● Kaksi lomaviikkoa Kiilopäällä arvottiin niiden jäsenten kesken, jotka olivat maksaneet jäsenmaksunsa tammikuun loppuun mennessä. Molemmat voittajat ovat Oulusta; Aune Koivikko os. Tornipolku 14 as. 18 90100 Oulu 10 ja Eila Leppisalo os Tiilitie 5 A 9 90650 Oulu 65.

Sinaida — Raja-Joosepin karjanhoitaja

Kun syksyllä 1969 pääsin toverini kanssa käymään Raja-Joosepin ja Tiltan entisillä asuinsijoilla Luton varressa, tuntui ihmeelliseltä astua tuolle maaperälle, jossa nuo kaksi salaperäistä, erilaisia tarinoita synnyttänyttä ihmistä olivat eläneet. Ei oppaanamme ollut rajakersanttikaan osannut antaa varmoja tietoja, vaan hänen lauseensa alkoivat tavallisesti: "Kerrotaan, että ..."

Eräässä viime vuoden Aamulehden numerossa (6/7/75) Aaro Salmela antaa sitten jo hyvinkin valaisevaa ja todentuntuista tietoa Jooseppi Sallilasta perustuen lähinnä eversti Matti Tiitolan kirjoitus- ja haastattelulähteisiin, mutta vasta viime syksynä koin Joosepin ja Tiltan elämän todelliseksi, kun tapasin Sinaida Feodoroffin (koltanaisen Sevettijärven Mihkalijärveltä), joka kertoi vuonna 1918 muuttaneensa Mouses-järveltä Inariin.

Kysyin: "Missä tämä Mouses-järvi on?"

Hän vastasi: "Venäjän puolella, 5 km Raja-Joosepista itään."

"Näittekö koskaan Jooseppi Sallista jaTiltaa, kun niin lähellä asuitte?"

"Tottahan toki näin, kun kaksi vuotta olin heillä palveluksessa. Mutta ei hänen nimensä ollut Sallinen, vaan Sallela. Tiltan nimi oli Heinonen."

Näin meille sukeutui mielenkiintoinen puheenaihe. Hän kertoi Joosepilla ja Tiltalla olleen poroja, lampaita, 5 lehmää ja 10 kissaa, koska Tilta rakasti kissoja. Sinaida hoiti karjaa Tiltan sairastellessa.

"Mitä Tilta sairasti?"

"En tiedä, luultavasti mahakatarria."

"Siihenkö se Tilta kuoli?"

"Siihen kuoli."

"Ja Tiltako oli aivan yksin kuollessaan?"

"Ei ollut yksin. Jooseppi oli kotona ja se pariskunta, joka hoiti karjaa."

"Mutta tehän hoiditte karjan."

"Niin mutta minun jälkeen."

Kävi ilmi, että Sinaida oli tullut taloon 13-vuotiaana ja lähtenyt 15-vuotiaana. Tämän jälkeen taloon oli tullut etelästä joku pariskunta (nimeä Sinaida ei muistanut), joka oli huolehtinut karjasta.

"No, kuka vei Tiltan ruumiin Ivaloon? Ohikulkeva poromieskö?"

"Ei, vaan Jooseppi ja se mies. Porokyydillä veivät."

"Sekö mies, joka oli tullut etelästä ja hoiti karjaa?"

"Niin".

Sinaida kertoi myös, että Joosepilla oli veljenpoika ottopoikana 15 vuoden ajan, mutta nimeä hän ei muista (Aamulehden artikkelin mukaan Paavo Lehtinen 1929–37. Huom. eri sukunimi). Poika oli kihloissa, rakensi itselleen oman talon yläpihalla, mutta kuoli yht'äkkiä, ennenkuin ennätettiin viedä Ivaloon. Syytä kuolemaan ei Sinaida tiennyt. Jooseppi ja Tilta eivät sen sijaan koskaan muuttaneet puoleksi maan sisään kaivamastaan pirtistä pois.

"Asuivatko Jooseppi ja Tilta ensimmäisen talven laavulla?"

"Eivät asuneet. Tilta ei asunut koskaan laavulla, vaan asui koko ensimmäisen vuoden Mathvein luona, jossa Jooseppikin asui, ellei ollut pyyntimatkoilla."

"Mutta väitetään, että he asuivat laavulla, kunnes Jooseppi rakensi pirtin?"

"Eivät asuneet, Joosepilla oli kyllä laavu pienellä saarella, joka on tätä pirttiä vastapäätä. Lienee hän siellä jonkin yön viettänytkin, mutta he asuivat Mathvein luona 3 km:n päässä."

"Kuka tämä Mathvei oli?"

"Hän oli Mathvi Fofanoff. Kun hän ja hänen vaimonsa kuolivat, heidän poikansa muutti pois ja Mathvein talo jäi autioksi."

"Oliko muita naapureita lähellä?"

"Ei ollut. Minun kotini Mouses-järvellä oli lähin."

Sinaida naurahti, kun tarjosin tarinaa, että Jooseppi ja Tilta olisivat tavanneet toisensa kairassa.

"Etelästä tulivat yhdessä, Jooseppi Joensuusta ja Tilta Ähtäristä." (Eversti Tiitolan tutkimusten mukaan Jooseppi Sallila oli kotoisin Parkanosta).

"En osaa sanoa, miten kauan Jooseppi ja Tilta etsivät paikkaa mutta liikkuivat eri paikoissa – Suonikylän alueella – Hulkon kylässä – Venäjän puolella."

Jooseppi oli kuollut (Sinaidan kertoman mukaan) 5 vuotta Tiltan jälkeen (Aamulehden artikkelin mukaan 9 vuotta). Joku kolttatyttö, jonka Jooseppi oli ottanut Tiltan kuoleman jälkeen karjanhoitajaksi, oli vienyt sanan rajamiehille. Nämä huolehtivat Joosepin Ivaloon.

"Tiltalle ei jäänyt perijää. Kuinka sen kävi?"

"Mihin perintö meni, sitä ei tiedetä, mutta pohjoiseen se ei tullut. Lienevät sukulaiset saaneet."

"Millaisia olivat Jooseppi ja Tilta ihmisinä?"

"Hyviä ihmisiä olivat. Molemmat oikein hyviä ja huumori-ihmisiä. Heistä pidettiin paljon. Tiltalla oli aina ruoka valmiina ja hätä, että söin tarpeeksi; odotteli jo ovella, kun tulin askareistani. Hyvää ruokaa teki, oli ahkera, passasi apulaisetkin!

Sinaidan kertomus ei täysin pidä yhtä Aamulehden artikkelin kanssa, jota esim. vuosilukujen ja nimien suhteen ei ole syytä epäillä. Tällaiset virheet muistinvaraisina ovat inhimillisiä. Toisaalta taas Sinaidan kertomus esim. laavulla asumisesta lienee uskottavampi. Sinaida, jonka lapset ovat saaneet kävellä 35 km kouluun opettajan kantaessa heitä rapakkopaikkojen yli, on saanut heidät aikuisiksi kaikista vaikeuksistaan huolimatta. Hän on elävä side menneeseen. Pysyköön hän terveenä ja hyvinvoivana.

SONJA KIISKINEN